

Mindenkinek van szerencséje!! csak hogy azt kellően fel kell használni!

Nyolcz huzásra,

igen rövid idő alatt, azaz: **folyó évi aug. hó 31-ig**, es pedig:

Clary sorsjegyek	huzás	július 30-kán főnyeremény	12,000 forint.
1860-diki sorsjegyek	"	augusztus 1-jén	300,000 "
Badeni sorsjegyek	"	" 31-kén	35,000 "

Valamint egyáltalán évenként 38 huzásban játszhatni minden ausztriai állam- s magán-sorsjegyre már az első 10 ft. évnegyedes részlet befizetése után

Játszó-társulatom

egy részletjegyére.

Csoportokban 20 részvevővel 10 évnegyedenkénti részletbefizetéssel 10 ft-ával, vagy pedig 22 évnegyedenkénti részletbefizetéssel 5 ft-ával; a teljes befizetés után az összes sorsjegyek árfolyam szerinti értéke a részvevők közt egyenlő arányban készpénzben fog szétosztatni.

A sorsjegyek, egy itteni bankintézetnél vannak letéve. Bélyegdíj egyszermindenkora 63 kr.

Megrendelések a vidékről még utánvét mellett is eszközölhetnek.

Sorshuzási lajstromok minden huzás után ingyért küldetnek meg.

Ilyenműtársulatok alakítása óta nálam több mint 20,000 ft. nyeretett meg, és fizettetett ki az illető feleknek készpénzben.

854 (4-6)

PORGES LAJOS pénzváltó-üzlete

Pesten, Dorottya-utca 12-dik szám alatt a börze s Lloyd épület közelében.

Titkos betegségeket

még makaos és üdült bajokat is egy kór-dobában, mint magán gyakorlat foly-tán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy élet-módjában gátlatnák, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetr-ház-ban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, dél-után 1-4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.

823 (12-12)

Két tanuló

fölvétetik, mely legalább 2 latin vagy real osztályt végzett jó erköljesü bizo-nyítványok ajánlata mellett

B.-Gyarmaton, Aninger testvérek vaskereskedésbe és Omazta Tobías fűszerkereskedésbe. 864 (2-2)

838 (7-25)

HOFFMANN A.

karlsbadi porcellán-raktára

PESTEN,
bálvány-utca, Mocsonyi-féle házban,
ajánlja
a nagyérdemű közönségnek gazdag raktárát,
mindennemű
porcellán-edényeket,
valamint
étel-, kávé- és thea-készleteket
hat vagy tizenkét személyre
a legolcsóbb gyári árakért.

Kitűnő főző-edények chamott-földből.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvúrusnál kapható:

Gróf Cziráky Antal.

A magyar közjog alapvonalai.

Szerző nyomán írta

Hegedüs Lajos.

Második bővített kiadás. 1869. (8-rét. 400 lap.) Fűzve 2 forint.

Hatodik kiadás (magyar nyelven harmadik). A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 801 (1-12)

Függetlenül a bujakóri ragályzástól és Dr. Rodet, lyoni orvos

ragályelleni legbiztosabb óv-szeréről,

a férfi és női ivarszerek boncsantai ábrával. Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 krral több utánvétellel 40 krral több.

Megrendelhető szerzőtől következő ozim alatt:

Dr. Eiber V. P.

Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.

Kutya-labdacsok,

Anglia leghírnevesb állatorvosainak évek hosszú során tett tapasztalatai alapján, **Kwizda Ferencz János** által készítve, **Korneuburgban**; kutya- betegségek, vidatsz, nehézség, csúsz s a rendes kutya- betegségek ellen.

Biztos óvszer a vesztetés ellen.

Egy skatulya ára 80 kr.

Valódi minőségben kapható Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF**

gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám. 847 (6-12)

Patkányok s egerek

leggyorsabb kiirtása

legbiztosabban eszközölhető, az ő Felsége I. Ferencz József császár által, egy kizárólagos szabadalommal kitüntetett patkány-mérőgel gyertya alakban.

1 darab ára 50 kr.

Valódiul kapható Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. — Továbbá a birodalom legtöbb fő- és mezővárosaiban. 846 (5-8)

Helgoland tengeri fürdő.

Junius 16-án veszi kezdetét egyidejűleg a fürdő-intézet megnyitásával a gőzhajózás, mely mint az Elbe, mint a Weser folyóból kiindulva tartja fenn rendes összeköttetését a szárazföld és Helgoland között s bezáratik október 14-én. — Ezen összeköttetés, két nagyszerű tengeri vas gőzhajóval eszközöltek, mely kizárólag személyszállításra épített 1865-ben furdutasok számára a legnagyobb kényelemmel berendezve, magában foglalnak díszes salonokat, külön választott női és magánkajütéket, az étkezésére pedig — különös gond fordítottak.

A gőzhajózás megszervezéséről a következő menettery állapított meg: Hamburgból Helgolandba a hamburg-amerikai nyalab-részvény-társaság gőzhajói tartják fenn a közlekedést.

Cuxhaven. Lührs J. A. kapitány vezetése alatt.

Junius 16-tól július 16-ig minden hétfőn és csütörtökön.
Július 17-től szeptember 15-ig minden hétfőn, csütörtök és szombaton.
Szeptember 16-tól — 30-ig ismét minden hétfőn s csütörtökön.
Továbbá október 6 és 16-kán.

Indulás Hamburgból reggeli 10 órakor.

Helgolandból Hamburgba vissza, minden reakövetkező napon, de soha 7 óra előtt. Ezen hajó, mely gyorsaságra nézve az Elbe folyó egy gözöse által sem szárnyaltatott még túl, az egész utat 6-7 s az illetéges tengeri utat körülbelül 2 óra alatt teszi meg. Bremerhaven Geestemünde-ből Helgolandba az északkelet Lloyd gőzhajója szállítja az utasokat.

Északitenger. Putscher J. kapitány vezérlete alatt.

Junius 25-től július 9-ig minden kedden és szombaton.
Július 12-től szeptember 13-ig minden kedden, csütörtök és szombaton.
Szeptember 17-től október 1-ig ismét minden kedden és szombaton.
Továbbá szombaton október 8-án.

Helgolandból Bremerhaven-Geestemünde-be vissza minden reá következő napon, mégis megállapodva vasárnap Helgolandban.

Indulás Helgolandba a bremali első személyvonat mezeréke után; a visszameneteket aképp rendezvén be, — hogy a megérkezés idejekorán az áthaladó vasu- vonatokkal összvadjon. 835 (5-8)

E hirdetésny alkalmával legyen szabad még a következőket felemlíteni: Kiti- nolog kedvezményezett, megemlített a többi közt számtalan fürdőhelyei, melyek minden időben, mint erősebb tengeri s mint gyengébb siktűrdők a sziget mindkét oldalán egy- aránt — biztonságga használhatók. Továbbá a szárazföldnek több mérföldnyi távolságra esése által, a tengeri specifikus tulajdonsái, — mely tudvalevőleg legfőbb befolyással van a tengeri fürdők gyógyerejére hathatóságára minden változatos befolyásoktól megóvatnak; mindfogy Helgoland, mint égjai gyógyfürdő máris világhírre jutván, a legnagyobb részvételt karoltatik fel. Fris tehénász s mindennemű ásványvizekről a vidékbeli gyógy- szerár gondoskodik.

A társalgási ház gyönyörű salonjaival, balok, hangversenyek, színház tengeri séták evező s vitorlahajók, versenyecsónakázás, vadászat és halászat által, valamint a magan- emében kétségtelenül egyetlen sziklabarlang — kivilágosításával a fürdővendégeknek vonzó s változatos időtöltés nyújtatik.

Megrendeléseket lakásokra elvállal az alólirt igazgatóság; valamint dr. Aschen furdói orvos, orvosi tudakozásokra utasításokkal szolgálai készen nyilatkozik.

Helgoland, áprilisban 1870.

A tengeri fürdő-igazgatóság.

Pest, július 24-én 1870.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyezer hasábjott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többeszeri ígatásnál csak 7 krajczárba számítottak. — Kiadó-hivatalknak számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujrajczár.

Ludvigh János.

(1812-1870.)

Az országházán fekete lobogó hirdette a mult héten, hogy a képviselőháznak, s így az országnak ismét halottja van. A halál sűrűn látogatott az idén a képviselők között, s mindenik párt érzékeny veszteségeket szenvedett. Ludvigh János elhunytja azonban nemcsak a pártra nézve veszteség, melyhez tartozott, hanem a veszteség általában érzett, mert Ludvigh egy egyénileg, mint ismereteinél fogva közbecsülésben állott minden pártnál, s általában véve mindenkinél, kinek alkalmá volt vele érintkezni. A szenvedés az utóbbi időben meg- törte ugyan, de nyájassága, szívéllyessége a régi maradt, s ismereteinek lexionából nem- csak nem felejtett, hanem igye- kezett azt az utolsó napig gya- rapítani.

Ludvigh János 1812-ben született a Szepességben, Bélán, polgári családból. Iskoláit Kézsmárkon, Eperjesen és Sáros-Patakon végezte, s a többek közt együtt tanult Pulszky Ferenczcel és Henszlmann Imrével. Már jogász korában foglalkozott az irodalommal, s a Thaisz Endre által szerkesztett „Sas“ című folyóiratnak munkatársa volt. Később magyar nyelvűvelő társulatot alakított a Szepességben, melyet azonban a nádor és kancellá- ria betiltottak, azt hozván fel indokul, hogy egyesülésre csu- pán felsőbb engedély adhat jo- got, mert még az akadémia is csak törvény által létesülhetett. Munkásságának, tehetségeinek és törekvésének első jutalmát lelte abban, hogy előbb Béla városa, később pedig a 16 sze- pesi város kerülete főjegyző- jévé választotta, s ugyancsak a szépesi városok az ország- gyűlésre is elküldötték, hol erőlyesen küz- dött a szépesi városok ősi országgyűlési szavazójoga mellett, s e cél elérésére egy akkor nagy feltűntést keltett okmányt állított össze és nyújtott be az országgyű- léshez kérvény alakjában, mely a szépesi

városok diplomatikai történetét foglalta ma- gában.

Ez időben kezdett foglalkozni a hirlap- irodalommal is, s szorgalmas levelezője lett a „Jelenkor“-nak, „Hírnök“-nek, a „Prot. Egyh. és Iskolai Lap“-nak és Kossuth „Pesti Hirlap“-jának. Kivált az utóbbi lapba írt levelek vonták reá a közfigyelmet, s Kossuth maga azt írta róla: „ha irigység hozzánk férhető volna, munkatársunk ismereteinek gazdag tárházát irigyelnünk kellene.“ A leg- nagyobb lelkesedéssel nyilatkozott a kor-

lés egyik jegyzőjévé választotta. A szabad- ságharcban, midőn a nyugalmas törvény- hozói működésnek vége szakadt, szintén nevezetes részt vett, s mint kormánybiztos működött a táborban, s ez időbeli tevékeny- ségéről Horváth Mihály sok érdekes adatot so- rolt elő történeti munkáiban. 1849-ben a kor- mány, érdemeinek és tehetségeinek méltány- lásául, a hétszemélyes tábla bírójává nevezte ki, de ez állást nem foglalta el, mert a kormány mindig újabb és újabb küldetéssel bizta meg, míg végül bekövetkezett a nagy-

nemzeti csapás, s éj borult a hazára. Ludvigh nem menekült ki azonnal, csak 1850-ben, midőn Haynau elfogatási pa- rancsot adott ki ellene, vonult ki külföldre, s Brüsszelben keresett menhelyet; menhelyet csupán és nem hazát, mint Várady Gábor mondá kopor- sója felett, mert második hazát a magyar nem talált sehoh.

Brüsszelben benső barát- ságban élt a szintén oda me- nekült Jósika Miklóssal, s e barátság a száműzetés sok ke- serű óráját megédesítette. Dol- gozott fáradhatlanul, az éjjelt is nappallá téve, hogy fentart- hassa magát, neveltethesse gyermekeit, s hazája érdekei- nek szolgálhasson a külföldön is. Előbb a magyar boroknak kívánt a külföldön piacot szerezni, de e törekvése kop- husult, mert termelőink nem igen értettek a bor kezelésé- hez, s nem tudtak a külföld igényeinek megfelelni; később azután, ugy mint Jósika, csip- kekereskedéssel foglalkozott, s e vállalatában valamivel sze- rencsésebb volt. Legtöbb ide- jét azonban arra fordította, hogy megismertesse a magyar

LUDVIGH JÁNOS.

szabadelvtű eszméről, s leveleinek hangja is tökéletesen beleillett az akkori kor szel- lemébe.

Az 1848-ki országgyűlésen az iglói kerü- letet képviselte. Neve és tolla már akkor országosan ismertek voltak, s ez országgyű-

viszonyokat a külföld előtt, s ellensúlyozza a rágalmakat, melyeket hazánkról akkor oly bőven terjesztettek. Folytonos figyelemmel kísérte mindazt, mi Magyarországnak történt, s előbb a „Magyar Sajtó“-nak, utóbb pedig a „Hon“-nak volt brüsszeli levelezője, és vezér-

czikkezője, s e levelekben érvényesítetté kiülföldön gyarapodott ismereteit, s kiterjesztette figyelmét nemcsak a politikai, hanem a társadalmi és közgazdasági kérdésekre is.

1861-ben a kézmárki kerület képviselőjévé választotta, de nem jött haza, s 1865-ben sem fogadta el ugyane kerület meghívását, azt irván, hogy „nem kérhet kegyelmet, a ki nem vétkezett,“ s nem akart épen a kibékülés előestéjén az országgyűlésnek zavart okozni netáni elfogathatása által. Az 1868-ki választások alkalmával két kerület választotta meg képviselőül: a kézmárki kerület és Szeged városa. Ő természetesen, szülőföldjének, a ragaszkodását annyi izben tanúsított kézmárki kerületnek megbízását fogadta el, s haza jött. Csak a test változott, mert megöszülve, megörnyedve tért vissza, de elvei, s politikai és társadalmi nézetei nem változtak.

A balközépen foglalt helyet, s rendes munkatársa maradt a „Hon“-nak azontul is. Sokat betegeskedett, s ezért inkább tollal dolgozott, mintsem szóval, s a napirenden levő municipális törvényjavaslata néve sem volt képes nézeteit szóval elmondani, hanem halála előtt néhány nappal megírta a „Hon“-ban Julius 11-én reggel 6 óra előtt kérte ápolót, hogy tegyék irásztalához, melynél egészsége feloldozásával is annyit dolgozott, s fejét irásztalára hajtva, hunyt el. Temetése másnap ment végbe közrészvét mellett, s koporsója felett Várady Gábor mondott meghatározó beszédet. Szerény, jellemző ember volt, a humanitás és szabadelvűség bátor harczosa. Sokat olvasott és tanult, tudott mindenre felelni és mindenről felvilágosítást adni, szóval valószínű ismeretek tára, kivel a társalgás rendkívül élvezetes volt. Ugy mint a hazában, kiülföldön is ki tudta magának vinni a közbücsülést, s halála a haza határain kívül is sajnálkozást fog kelteni. —d.

Változik a lét folyása...

Változik a lét folyása. Változnak az érzemények. Egymást úgy, mint milliókat. Hányvet a sors és az élet. Milliokat: új idősokak. Egymást: új tapasztalások; De a rendszer öröke egy, S az „ideál“-t el nem ássuk.

Változik a lét folyása. Változnak az érzemények. És az ember kevély mégis. Pedig a ki ma kigünnyöl. Egy hitet, egy eszmét, elvet; Holnap talán ennél jobbat. Magának már nem is lehet.

Változik a lét folyása. Változnak az érzemények. Hányféleképp áldozunk már. A szerelem eszméjének? Szűzön, inger, hősieség, bűn, Álképzelmek, vak imádat, Volt ez eszme kúrtorrása, S érte sokan meghalának. —

Változik a lét folyása. Változnak az érzemények. Nincsen semmi oly kicsinyes, Mi nyomtalan elenyészhet: Utunkat megszakíthatja. Egy kis szellő, egy új eszillag, S egy kis féreg — egy kis ember — Ugy lehet egy földet ingat!

Változik a lét folyása. Változnak az érzemények. És az ember mégis mind, mind Üldözi az ellentétet: Azt kívánja, hogy mindenki Mint ő, épen úgy érezzen; Templomban is „tudás“-t árul, S elvelv üszik elvek ellen.

Változik a lét folyása. Változnak az érzemények. Visszajöhet a mi elmúlt, Mint aggnál a gyermekévek. — Koczká a vak sors kezében; Események gyáva rabja; Bohóc az Ur udvarában: Im az „ember“-t lelki arca.

Változik a lét folyása. Változnak az érzemények. Lehet: ki ma észit fitogtat, Holnap a szive török meg... Okoskodunk, bölcselkedünk, Színleljük az értelességet; Kaczagjuk a vértanúkat, S tán mi is úgy érünk véget...

Változik a lét folyása. Változnak az érzemények. Egymást úgy, mint milliókat. Hányvet a sors és az élet. Milliokat: új idősokak. Egymást: új tapasztalások; De a rendszer öröke egy, S az „ideál“-t el nem ássuk!

Benedek Aladár.

A Rajna.

I.

Történeti igazság, hogy események, melyek a helyi érdekekben tul világtörténeti jelentőséggel bírnak, a századokkal változtatják színhelyüket, — az emberiség életére kiható nagyszerű mozgalmak, a világtörténeti katasztrófák, melyeket a történész egy új korszak kezdőpontjával jelöl meg, mindig más és más helyen folynak le, — nemcsak a szereplők változnak folytonosan, de a színhely is. Különös szerepet játszanak e nagy drámában a folyók. Alig akadunk fontosabb mozzanatra, mely egyik-másik folyó nevével ne volna összekötve, s ha egyes vonásokkal akarnók évezredek történetét jellemezni, a hatalmas vízerek neveit kellene elsorolnunk. Még gyermekkorunkból emléksünk az Indus, Oxus és Jaxartes, Nilus, Euphrat és Tigris neveire, — mindenikhez az események egész csoportja, egy-egy korszak, a világtörténet egy felvonása van kötve.

A nyugat-római birodalom hanyatlása óta — eltekintve néhány epizodtól, melyek alatt mint pl. a népvándorlás hullámzásaiiban és az ozman elleni harczokban a Duna és vidéke képezi világesemények színhelyét — a legnagyobb s legfontosabb események bölcsője a Rajna volt. És ez természetes; egyszerű eredménye a természetadta viszonyoknak, szükséges okozata oly okoknak, melyek emberi erőn felül és megmészíthatlanul az emberiség történetében végzetként jelentkeznek.

Nem érdektelen tehát, ha röviden végig futunk ezen világeseményeken, melyeknek a Rajna bölcsőjét és színhelyét képezte, s ha számot adunk magunknak az okokról, melyek e folyót évszázadokon át ily fontos szerepre hívták. Már Caesar és utódainak harczokban nagy jelentőséggel bír a Rhenus, nemcsak határát képezvén jó ideig a birodalomnak, de stratégiai tekintetben orvonalát s a további hadműködések kiindulási pontját is. A rómaiak sajtáságos tapintatukkal belátták és hasznukra fordították e vonal stratégiai előnyeit, azt jeles hadi utakon kívül a katonai telepek és határvárak egész lánczával látták el, s azon pontokon, melyek legújabb időkig a Rajnát Európa hadi történetében oly kiváló jelentőségűvé emelik, bőven akadunk a római hadászati emlékeire, s az új kor katonája ma is a római legionárius nyomdokain jár, épít és küzd.

A népvándorlás hullámainak egyik gátja, e nagyszerű mozgalom irányának s határainak kijelölésében egyik főtényező — a

Rajna volt. A keletről jövő roham itt gátot talált — s visszavetett; másutt törvén magána: utat — nem egy néptörzs, mely a Rajna hullámai s partj lakóinak harczias ellenállásában akadályra talált, folytatta útját a déli Alpesek s Olaszország vagy az északi vidékek felé. Egyes törzsek áthatoltak a folyón, visszaszorították a benlakó czeltákat, s így találunk a Rajna balpartján german (alemann) népre, mely a czelta, román és gall befolyások daczára — a mai napig megtartotta nemzeti sajtáságait. Még ez időkben keresendő azon sajtáságos viszonyok eredete, mely a Rajna nemzeti jellegének meghatározását oly vitássá teszi. Két nagy nemzet: a francia és német vetelkedik, e folyót magának nevezhetni — s e tekintetben a Rajna ép úgy tárgyat képezi a nemzeti vetelkedésnek, mint Nagy Károly, a hatalmas császár, kinek neve oly számos vonatkozásban áll a Rajnához, hogy ezt méltán nevezhetjük Nagy Károly folyójának. Történetük sok tekintetben egy! Károly birodalmának sorsa híven visszatükröződik a Rajna hullámaiban; — hatalmasok az egységben, megrongálva pártviszályban, törpe utódok martaléka.

Ama nagy alkotás romjaiból két hatalmas nemzet emelkedett ki, s mind a kettő magának vindikálja nemcsak a Rajnának birtokát, de úgy ennek, mint egykori hatalmas urának Nagy Károlynak nemzetiségét, művének nemzeti jellegét is. Mig ez utóbbi kérdés még soká, meglehet örökös vita tárgyat képezheti: a Rajna sorsa talán néhány nap alatt eldől, — már ujra készülnek osztozkodni Nagy Károly örökén, pedig fontos és döntő érvekkel.

Nagy Károly harczias utódai alatt a Rajna folytonos csatározások színhelye, s épen e folytonos küzdelem nevelte lakóit a középkor legvirágzóbb fajává, a lovagi korszak díszévé, melynek fény- és árnyoldalait sehol sem találjuk határozottabban kifejeződve.

A római castellumok helyét lovagvárok foglalják el, tanjai a hősieség- és férfias erénynek úgy, mint fészkei rablókalandoknak, melyeknek visszahatása alatt alakult és virágzott ugyancsak a Rajna mentén (különösen Westphaliában), e kort annyira jellemzőleg a titkos törvényszék: a heilige Vehme, mely irtoztató rejtélyes hatalmával egyedül volt képes ellensúlyozni e faj és kor erőszakos irányát.

A középkor hanyatlásától kezdve a Rajna vidéke egy harcz- és szakmányra vágyó, bérért életét eladni kész nemedék bölcsőjévé lesz, nyitva bármely párt érdekének, bármely érdek pénzének. S itt kezdődik Franciaország végzetes befolyása a Rajna s népének sorsára. A harczias szellem, mely a XV. században az angol hódítók elleni önvédelmi küzdelem alatt a francziákban felébredt s harczias királyiak VIII. Károly, XII. Lajos és I. Ferencz alatt külháborukban (különösen Olaszországban) nyert tápot, gyenge utódai alatt belviszályokban tört magának rést. Nagyvágyó, féltékeny nagyk, harczszomjas és edzett nemesség, elszegényedett nép, fejlődésének kezdő stadiumában levő városi polgárság — a királyi hatalom gyenge hordozóival szemben folytonos anyagát képezték a forrongásnak. A czél és eszközök ugyanazok voltak; e harcz az oligarchák küzdelme, de a czim sokszor változott, a mint a szerepvivők érdeke kívánta. A Condé, Montmorency, Chatillon, Bourbon, Guisek a körülmények szerint vettek pártállást és nevet; most a huguenották ügye, majd a királyság védelme, vagy idegen befolyások leverése szolgáltak bevallozt indokul. E küzdelmek alatt az ország kimerült, a küzdő

pártok segélyért a szomszédhoz folyamodtak, hol pénzért harczost és élelmet kaptak, s épen ezért e háborucok nagy része a Rajna mentén folyt le, mindenik fél közel akarván e katonákban gazdag éléskamarához maradni, honnan rövid uton szerzhették magának kész, felfegyverzett hadserget.

Mind ez megváltozott XIV. Lajos óta. Az oligarchák megtörve, a nemesség az udvarhoz csatlóva, a nemzet nagyvágyása felfokozva, tevékenységének tér nyitva, a gazdag források feltárva, hatalmas központi kormány, kitűnő tábornokok. Itt kezdődnek Franciaországnak hódító vágyai a Rajnára, itt fordul a harcz öldöklő angyalai könyörtelen e szerencsétlen vidékre. XIV. Lajos belátta a Rajna birtokának befolyását Európa sorsára, genialis tábornoka Vauban annak hadtani jelentőségét, s hol amaz tüzzel, vassal biztosította a nyeregyeket. Bár XIV. Lajos hódítványai nagy részét elveszté s nem egy erős várát volt kénytelen ellenének átadni, de Franciaország megtartotta a béke idején rabló módra elfoglalt Strassburgot és Elsaszt s a Rajnáig, ez ugynevezett természet határáig leendő terjeszkedésének ellenállhatlan vágyát.

E vágy nem szunnyadt el azóta, átszállott a nemzet hagyományaként nemedékről nemedékre, vérré vált a francziában s úgy a forradalmi, mint napoleoni harczokban hőstettekre ragadta. Pedig nem rokon-szenyv, nem az érdek vagy vér egysége az, mi a francziánál a Rajna megszerzését a legnépszerűbb eszmé, bírást a legfőbb nemzeti diadallá emeli. Korántsem! A hódítvány, nemzeti féltékenykedés s dicsvágy lelkesíti a grande nationt a Rajna bírása, s vakon rohan mindenki után, ki a nemzeti gloire Mekkájába, a Rajnához vezeti.

És a német? Eddig, mint nemzet, nem jött számításba. A mit ott egy nagy nemzet dicsvágya keresett és követelt, annak itt a legkicsinyebb önérdék, legönzöbbsé particularismus jött segítségére. Ma másként van! Nemzet nemzettel áll szemben, egyaránt hatalmas és telve öntudattal mindkettő, s a nép, mely egykor dalaiban kerestett vigasztalást, mely Európa politikusainak gúnymolya közt énekelte:

„Sie sollen ihn nicht haben,
Den freien deutschen Rhein!“

ma mint erős hatalom áll őrt határain s kész védni azt. Jól tudja ezt Napoleon, s ezért tünteti föl e háborut olyannak, mely nem a német nemzet s területi épsége, hanem egyik dynastiájának nagyvágyása, terjeszkedési hajlama ellen van irányozva. S ha nem családunk, a küszöbön álló háboru kimenetele leginkább e kérdés eldöntésétől függ: nemzeti lesz-e német részről a háboru, vagy csak dynasticus, még pedig nemcsak a harcz kezdetén, hanem annak minden fazisán keresztül?

Az első roham, az orkan pusztító dühe most is, mint annyiszor a Rajna mellett fog tombolni, már jóslják a „Rajna melletti nagyszerű csatát,“ mely Európa sorsát lesz eldöntendő. Egy nevezetességgel, de gyászos emlékekkel is több az annyiszor vérről áztatott, oly sokat szenvedett Rajnára nézve!

T. L.

A nazarénusok Bácskában.

Olyanoknak írom le őket, a hogy megismerem. Sokáig voltam közöttük, elég alkalmam volt tanulmányozni őket és szokásaikat: közvetlen észlelet után adok róluk egyszerű ismertetést.

Most, midőn a vallás- és hitszabadságból folyólag a nazarénusok is nemsokára elkülönöztek s elismert kor. felekezetet fognak képezni: nem lesz talán érdektelen őket saját tüzhelyeiknél ismerni meg.

Azt hiszem, hogy a mit külsőleg mutat és tesz, azt hiszi is a nazarénus. Szegény tanultalan emberek mind! — nincs jogom az ellenkezőt feltenni.

Szemlesütve jár rendesen, mert „mint gyarló ember, nem méltó arra, hogy szemeit istenhez magasba emelje.“ Így hiszi legalább. Ez egyik ismertető jele a nazarénusnak. Alig tudnék esetet emlékembe hozni, hol ellenkezőt tapasztaltam volna.

Ha beszélz vele, azt mondja: igen és nem, — több okoskodásba nem elegendik. Csak egy alkalommal nyilik meg szája, hanemilyenkor aztán bőven pazarolja a szót, mit másutt megkimélt; s ez az eset az, midőn tértitit akar. Mert meg kell jegyezmem: miszerint a tértítésre mindenik nazarénus hivatást érez, sőt értesilesem szerint, ez náluk vallási dogma is. Alapítják természetesen ezt is, mint minden más hitelveiket a szent íráson. Hiszen kinek is mondta volna Jézus: Menjetelek el és tanítsatok stb.; ha nem nekik! A mit Jézus valaha mondott, az mind egyenesen nekik szól, kik igaz hívők, nem pedig másnak is, ki az „ördög hatalma alatt áll.“

Volt egy esetem ilyen tértitit nazarénussal. Reggeli 8 órakor jött hozzám bizonyos ügyben és elkezdett velem a bibliából vitakozni. Én is mint épen papjelölt, meg akartam ragadni az alkalmat, hogy őt visszatérítem. Hanom később megvalósult, hogy ő meg engem akart „megtértíteni.“ Hosszas vitakozásba ereszködünk; magyaráztuk a bibliát jobbra, balra, tetteleg bizonyítva egymáson mit Erdős mond: „A szentírás olyan erdő, melyből minden felekezet vághat egy dorongot, hogy azzal ellenfelet döngesse.“ Mi is döngöttük délig. Ekkor aztán elénekeltünk gondolatom ebből, mert megvallom, földi dolgok vették igénybe figyelmemet. Nem is késtem ezt vele tudatni. De ő azzal vigasztalt: nemcsak kenyérről él az ember, hanem az isten igéjével is.

Lehet, hogy igaz van, — mondtam neki, — de ebből nem következik, hogy egész nap csak ez utóbbival táplálkozzunk.

Ő azt mondá, hogy az igaz hívőknek így kell gondolkozni.

Gondolkozzék hát! — válaszoltam neki — hanem én itt hagyom, de nem sokára visszatérek. S úgy lőn.

S visszatérésemkor mit látok? ... az én nazarénusomat, egész resignatíóval vár rám! Azzal mulatta magát azalatt, hogy idézéseket keresett ellenem az előtte fekvő bibliából. Mikor meglátott, diadalmasan mutatott egy bibliai helyre — én bizony elfelejtettem már melyikre — mely nézete szerint, mellette bizonyított. Beszélt aztán nekem erről estig. Megtartotta a biblia szavát becsületesen: nem ivott, nem evett addig.

Én megvallom, nem igen érzek magamban ilyen vallásos lelkiéret. De egy nazarénus többet is megtesz.

Az ötvenes évek elején a világi hatóság akarta őket „visszatéríteni a jó útra“ — (ezt a kitéltet használták akkor) korbacsoval. Nem fogott akkor semmit. Negyvenöt-ötvenet kísértek egy csoportban a Kreishauptmannschaft székhelyére, alkalmazták is a jó útra térítés „keresztényi“ módját, de hiába: a nazarénus maradt — nazarénus, inkább mint valaha.

Mitán ezen eszközök czélhoz nem vezetett, az egyházi hatóság jónak látta emberségesebb módhoz nyulni. Természetes dolog, hogy a „jó útra térítés“ leginkább ez utóbbinak, különösen az ottani papnak állott érdekében, mert a nazarénus neki, kit az „ördög trombitájának“ tart, fizetni egyáltalában nem akart. Lehozták a helyszínére a környék leghíresebb lelkészét, hogy ez próbálja meg őket szép szóval kapacitálni. Epen oly kevés eredménye lett, mint az előbb használt eszköznek. Igaz, hogy az említett lelkész észhez és szívhöz szóló ékes beszédet tartott a templomban; de mit adott arra a nazarénus, a ki azon hitben, hogy a „papból az ördög beszél“, soha se ment felé se a templomnak.

Magán uton is tétetett kísérlet „felvilágosításukra“, de hasztalan. Végig hallgatták a szép beszédeket, aztán ha kijöttek a paplakból, azt sugták egymásnak: az ördög szép színbe öltözött, hogy őket olesbítsa.

A jó útra térítés ilyen formán abba hagyott. Ennek következtében annál inkább szaporodott az „igaz hívők“ száma, mint a kik hivatászerűleg folytatták a térítést.

Helyén lesz itt néhány szóval megemlékezni a bácskai nazarénusok eredetéről. Én ezt, magától attól az embertől hallottam elbeszélteni, a ki az egész felekezet alapítójának tartatik. Most is él

a Bácskában. Nevét elhallgatom, mert nem hatalmazott fel róla, hogy kiírjam.

Az eredet tehát következő volt:

Az alapító — a ki odaváló születés — még 1848. év előtt sok kalandon ment keresztül. Volt kis pap (t. i. római katolikus), tanult egy darabig jogot, volt írrok egy városi törvénytudóknál stb. Miért maradt el mindezekről? nem tartozik a dologra. Az 1848-ik évi önvédelmi harczban a kém szerepét vitte a bácskai táborban a ráczok ellen, kiknek nyelvért tökéletesen bírja. Ennek végzése után természetesen üldözésnek volt kitéve, mi elől bujdosott az egész országban. Ő legalább azt hitte, hogy olyan fontos szerepet játszott, mely miatt kerülnie kell a hatalom kezét. De utóljára is elfogott, s Pesten a kisebb bűnösök közé zárattott.

Itt tért meg. Ő maga így beszélt el nekem e megtérést: Magát zárták egy kis szobába. Ott elmélkedni kezdett a sors változandóságá felett. Mily nagy volt meglepetése, midőn a mellette levő szobában — melyet az övétől egy ajtó választott el, — az ő telpelőző gondolatait hallotta szavakban kifejezteni! A mint figyelmessé lett, a bibliát hallotta odaát nagy önmegadással magyaráztatni. Beszéltni hallott az Isten jóságáról, mely a bűnösnek megkegyelmezett; annak hatalmáról, mely Dánielt az oroszánok veremében is megtartotta stb. stb. Ő aztán az ajtón lévő lyukon beszédbe eredt a szentírás magyarázókkal, kik — mint mondá — nem voltak mások, mint — „igaz hívők.“ Pesten az ő állítása szerint ezen időben már léteztek nazarénusok. Hogy és miként — hosszas volna elbeszélni, elég az hozzá, hogy ezek őt megtérítették a — kulcslyukon át.

Kiszabadulása után szülőföldjére a Bácskába sietett hirdetni az új tant. Körüljárta a falubán, és úgy tett — mint a többi vallásalapítók. Az emberek először bámulták, aztán — hittek neki. A hívők serege nemsokára annyira szaporodott, hogy a hatóság idején látta az ügybe beavatkozni. Az apostolt elfogták, és Bécsbe a bolondok házába küldték, hol hét egész esztendőig töltött, a nélkül, hogy a jó útra visszatért volna.

De a hívők otthon maradtak, és hivatásszerűleg igyekeztek az alapító példáját követni. És pedig nagy sikerrel. Jellemzőül meg kell jegyezmem, hogy az egész hívők serege legnagyobb részben reformátusokból került ki. Voltak római katolikusok is, mint maga az alapító is, de kevesen; sőt volt egyetlen ó-görögühitű rácz is, de ezt a pápa átka annyira megfeszítette, hogy jobbnak látta mielőbb visszatérni.

A világi és egyházi hatóság átlátván, miszerint a jó útra térítés eddig használt módja sikerem nem vezet, szabadjára hagyta az igaz hívők seregét. Azóta számuk egyre nőtt. Zala, Csongrád, sőt a távoli Biharmegyében is — főgyűlékezetek alapítottak. És pedig meglepő eredményel. Lássuk most röviden a nazarénusok hitelveit.

E részben a vidékek szerint különböznek egymástól, — ezt saját tapasztalatomból tudom, — én tehát itt is főleg a bácskaiakat veszem zsinórmértékül.

A hit alapjával merevül a bibliát fogadják el, arra alapítják egész vallási rendszerüket, ha ugyan lehet rendszerről szó ott, hol csak egyes hitcikknek vannak, összefüggés nélkül.

Krisztus szavait és tetteit utánozzák szóval és tettel.

A keresztelést a kis gyermekoknál elvetik, alapítván e hitet Jézus azon szavaira: Tanítsatok minden népeket, megkeresztelvé őket stb. Láthatni ebből — monlják ők — hogy először a gyermeket meg kell tanítani a hitre, aztán megkeresztelni, a mi a szokásos csecsemő keresztelésnél nem történhetik meg. És minthogy e teendő — mely a Jézus tanításával merőben ellenkezik — a papok viszik véghez, innen a papok ellen idegenkedéssel, hogy úgy mondjam — gyűlölettel viseltetnek. Ők a papi fejedelmek — mondják — kik az Isten fiát megfeszítették, az írástudók, kikben gonoszság és álnokság lakik.

A papot egyenesen az ördög trombitájának tartják, kiből az ördög beszél, hogy az embereket félrevezesse.

A papnak fizetni egyáltalában nem akarnak. Hogy azonban ily esetben járjanak el — álljon erre itt a következő felvilágosítás:

A párbér fizetésért természetesen exequálni kell évről évre a nazarénust. Ilyenkor a megjelenő egyházgondnok, vagy falusi esküdtnök egyenesen megtagadja a fizetést. Erővel veszik ki tehát a buzát a veremből vagy elviszik az ingóságokat. A nazarénus ellenszégül mindaddig, míg az előjáró a vékára vagy az ingóságára teszi kezét. Egy

darabig szinleg átengedni nem akarja, ha aztán elvétett kezéből, akkor nyugodtan nézi, mint vizsik el gabonáját, vagy ingóságait, mert azzal vigasztalja magát, hogy „az erőszakoskodás büne az előljárót terheli, arra esik vissza.“

Hasonló jár el a keresztelés alkalmával is. Minthogy ő maga semmi fenyegetésre a paphoz el nem viszi a gyermeket, ismét a falusi esküdtnél kell a véget nála megjelenni. A nazarénus megfogja és kiadni nem akarja. A mint azonban huzakodásra kerülne a dolog, átengedi és nyugodtan hagyja elvinni azon hitben, hogy „a bűn, mit a megkeresztelés előidéz, az esküdtnél terheli.“

Templomba — már t. i. a miénkbe — soha sem megy. De nincs is rá szüksége. Van a nazarénusoknak külön templomjuk, mire egy magánházat alakítottak át közérővel. Oda elmennék mindennap kétszer. Reggel 5—6 óra közt és este 7 óra tájban. Az isteni tisztelet részletei össze vágnak náluk a reformátusokéval: énekek kezdődik, imával folytatattatik, aztán irasmagyarázat, ismét ima és ének.

Énekes könyvük németből van fordítva. Én ugyan láttam, de nem emlékezem ki írta. Ők azt mondják Svájczból került és az alapító tette volna át magyar nyelvre. Énekeik dallama nem egyezik egy keresztényen felekezett által használtakkal sem.

(Folyt. köv.)

Gramont herceg.

Nagy események küszöbén állunk, s minden jel arra mutat, hogy ez év története nevezetes lapot fog képezni a világtörténelemben. Aggodalom tölti el az emberiséget és civilizáció minden barátját, mert a szép elvet, hogy a háboru vétek az emberiség és civilizáció ellen, éppen két legcivilizáltabb állam készül megsérteni.

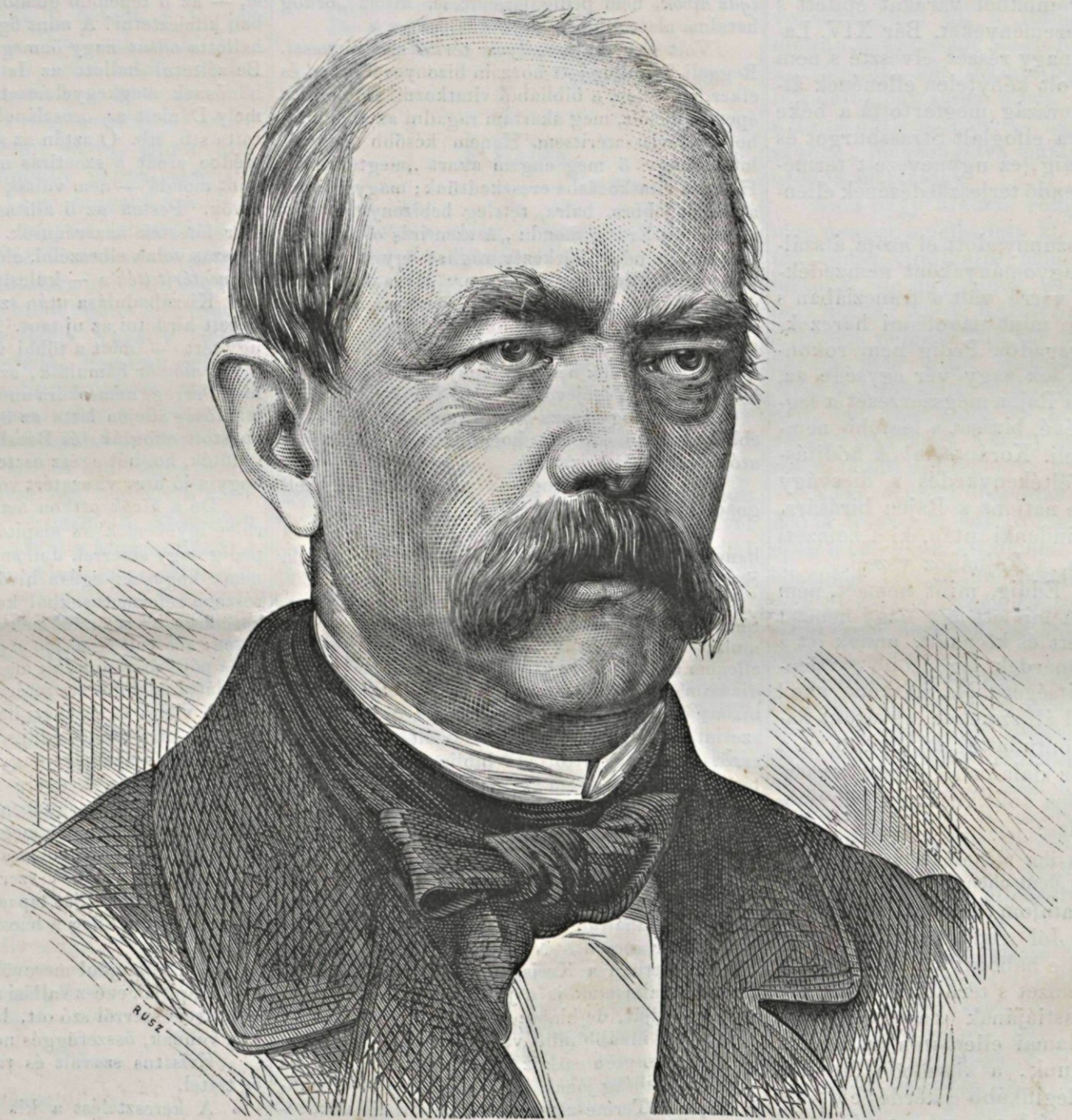
Két szó az, melynek czime alatt a közelmúlt évtizedekben a hatalmak annyi vérről áztatták a műveltnéket nevezett világrész földjét, s e két szó az „európai egyensúly“.

A francia kormány is az európai egyensúly érdekében üzent hadat Poroszországnak, s ma-holnap dörögni fognak az ágyuk. Nekünk feladatunk lesz olvasóinkat az események nevezetesebb mozzanataival és szereplőivel megismertetni, s kezdjük ezt ma a néhány hét előtt kinevezett francia külügyminiszter bemutatásával, ki a porosz-francia viszály kérdésében addig míg az a diplomaciai téren mozgott, egyik intéző volt.

Herceg Gramont Antal Alfréd Agenor, egy délfranciaországi régi nemes család ivadéka, kinek ősei, mint diplomaták és hadvezérek, kiváló szerepet játszottak Franciaország történetében 1819. aug. 14-én született Párisban. Eleintén a katonai pályára készült, s a párisi műegyetemen tanult. 1840-ben, mint tüzérhadnagy be is lépett a hadseregbe, de még ugyanazon évben elbocsátását kérte, s a diplomaciai pályára lépett.

Mondják, hogy ez időben még barátja volt a bourbon Chambord grófnak, s egy érmet kétfelét törtek, s fogadást tettek, hogy egyik felét a herceg Henrik nével, másik felét a trónörökös, Agenor nével, nyakukba függesztve örökké hordani fogják. A krónika nem mondja, hogy a fogadást megtartották-e?

Gramont herceg 1848-ban mindjárt a februári forradalom után, csatlakozott Napoleon Lajos herceghez, kinek mind e mai napig hiva maradt, s kinek bizodalmit folyton bírja. 1852-ben mint francia követet látjuk Stuttgartban, a következő évben pedig Turinba küldött hasonló minőségben, hol több évig maradt. 1857. augusztus havában római követ lett, s miután jó katolikusnak tartott, szives fogadtatásra talált a római udvarnál, s a pápa folyton kegyeivel halmozta el egy őt, mint protestans nejt, Mac-Hinnon angol parlamenti tag leányát. 1860-ban azonban vége szakadt a barátságának. Ez évben az egyházi államok fenyegetve voltak, s midőn a piemonti csa-

Bismarck gróf.

patok átlépték a határt, Merode hadügyminiszter fut a franciaia követhez, s kéri, hogy mit szándékozik tenni a franciaia kormány az egyházi államok védelmére? Gramont azt feleli, hogy kormányától sürgönyt kapott, melyben meg van ígérve, hogy „Franciaország minden hatalmában álló eszközzel akadályozni fogja a pápai terület invasioját.“ — Nehány nap múlva, a piemontiak castel-fidardói győzelmé után Merode magyarázatot kér a franciaia követőtől, ki azt feleli, hogy már kérdést tett Párisban, s azt sürgönyözték, hogy a korábbi sürgönyből kifejtettek egy szót, mely szorint, „Franciaország minden diplomaciai eszközzel ígérkezett megakadályozni a pápai terület invasioját.“

Ez eset után nem maradhatott tovább Rómában, s kormánya 1861. nov. 4-kén bécsi követé nevezte ki, s ez állásban a jelen év május 15-éig maradt meg. Bécsben nagy mértékben megnyerte a felsőbb körök rokonszenvét és bizalmát, s ezt nemcsak a politikai viszonyoknak lehet tulajdonítani, melyek az utóbbi években jelentékeny kö-

zelődést idéztek elő köztünk és Franciaország között, hanem személyes tulajdonainak is. Modora rendkívül megnyerő, s kiváló érdeket tudott tanusítani mind a monarchia ügyei iránt. Az európai nyelveket folyékonyan beszéli, s mint tudjuk, a magyar nyelvet is tanulta. Pesten több ízben megfordult, s viszonyainkkal ismerős.

Daru gróf ápril utolsó napjaiban történt lemondása után a franciaia külügyminiszteri állás egy ideig betöltetlen maradt, s Ollivier maga vezette a külügyeket, míg végül a császár május 15-kén Gramont herceget nevezte ki, s kinevezése már akkor nem a legszivesebb fogadtatásra talált a porosz sajtóban, de meglepett e kinevezés általán mindenkit, mert számos jelöltet emlegettek, de Gramontot senki.

Kinevezésekor jellemzésében azt írták róla a franciaia lapok, hogy beszéde lassú és szórakozott, a mint hogy a diplomata nem is beszélhet határozottsággal, mert mindig számítani kell arra, hogy szavainak más értelmet adhasson, vagy

ha éppen mondott is valamit, azt szórakozottságának tulajdonítsa. Első fellépése azonban, e hírekkel ellenkezőleg, nagyon is határozott volt, mert midőn a törvényhozó testületben interpelláltak, hogy igaz-e, miszerint Prim tábornok egy Hohenzollern hercegnek ajánlotta fel a spanyol koronát, nem diplomataizált, hanem rögtön és határozottan válaszolt: hogyan igaz, s a herceg már el is fogadta az ajánlatot, de „Franciaország nem engedheti meg, hogy egy idegen hatalom tegyen királyt V. Károly trónjára, s ezzel az európai egyensúly megzavartassék, s Franciaország érdeke és becsülete megátámadtassék.“

A törvényhozó testület ropant lelkesedéssel fogadta e nyilatkozata-

tot, s Franciaország 10 nap múlva hadat üzent Poroszországnak. Egyébiránt, ha hitelt adhatunk a párisi lapok állításainak, Hohenzollern hg. lemondása után Gramont hajlandó volt a békés kiegyezésre, s csak Ollivier sürgetésére határozott el a háboru „minden áron.“ A császár állítólag habozott, s ezért volt sz egy pillanatig az Ollivier-kabinet visszalépéséről.

A míg az ágyuk fognak szólani, a diplomaciai-nak igen kevés szerepe lesz, s így Gramont hercegről is inkább majd csak a háboru után fogunk ismét hallani. Reméljük, hogy a józan mérséklet szószólója marad akkor is, ha Franciaország győzni talál, s nem fogja engedni, hogy a netáni győzelemtől elvakítva, Franciaország zavarja meg az európai egyensúlyt, melynek érdekében fegyvert ragadott.

H. Á.

Bismarck gróf.

Lapunk közölte már az 1866-ki események után Bismarck gróf életrajzát. Most egy igen sikerült arcképet mutatjuk be olvasóinknak a legújabb időből.

A sadowai győzelem óta Bismarck gróf pihent babérain, s nagyrészt varzini birtokán tartózkodott megrongált egészségének helyreállítása végett. Az ügyektől azonban nem vonult végkép vissza, s a lefolyt négy év alatt is nem egy békés hódítás eszközlője volt. Egy pár kisebb hercegséget területileg is bekebelezett Poroszországba, több kisebb-nagyobb német államot pedig az északnémet szövetség katonai fensőbbje alá helyezett, s a déli államokkal igen előnyös védés dacz-szövetségeket kötött, a mi-nek egyik következménye, hogy a délnémet államok a legújabb események folytán nagy részt az északnémet szövetség körül sorakoznak.

Néha megjelent az északnémet parlamentben vagy a porosz országgyűlésen, s volt a régi: minden szabadelvű áramlat élénk elenzője. Ő, ki már ifju korában is a legkonzervatívabb elemeket kereste fel, ma is az absolutismusban látja az állam üdvét. A miniszteri padon látjuk őt ülni — írja róla egy német jellemzője — látszólag nyugodtan és részvétele nélkül, vagy az előtte fekvő irományokkal foglalkozik, s jegyzet. Mindazáltal egy szó sem kerül el figyelmét, s ha valami nem tesz neki, akkor fejét rázza. Beszédében kerül a phrásisokat, de gunyolódni szeret, s gyakran sértő nyilatkozatokra, sőt személyeskedésekre ragadtatja magát. Jel-szava, saját vallomása szorint a következő: „Floctere si nequeo superos, Acheronta movebo.“ („Ha az eget meg nem hajthatom, úgy az alvilágot fogom megrázni.“)

Valjon volt-e annyi előrelátással, hogy a most bekövetkezett események az északnémet szövetséget ne találják teljesen készületlenül, azt

Az azonban alig hihető, hogy varzini magányában végkép megfőledkezett volna arról, miszerint Franciaország előbb-utóbb alkalmat fog keresni a sadowai győzelem által megzavartnak hitt európai egyensúly helyreállítására. Elég az is, hogy Franciaország hadüzanete Németországot jó formán együtt találja, s ez mindenesetre

Gramont herceg.

Bismarck gróf érdeme, ki nem mulasztotta el a német államokat egy vagy más kötelék által mind szorosabban a központ köré fűzni, s e központ: Poroszország, melynek hivatásaul hirdeti ő Németország egységesítését.

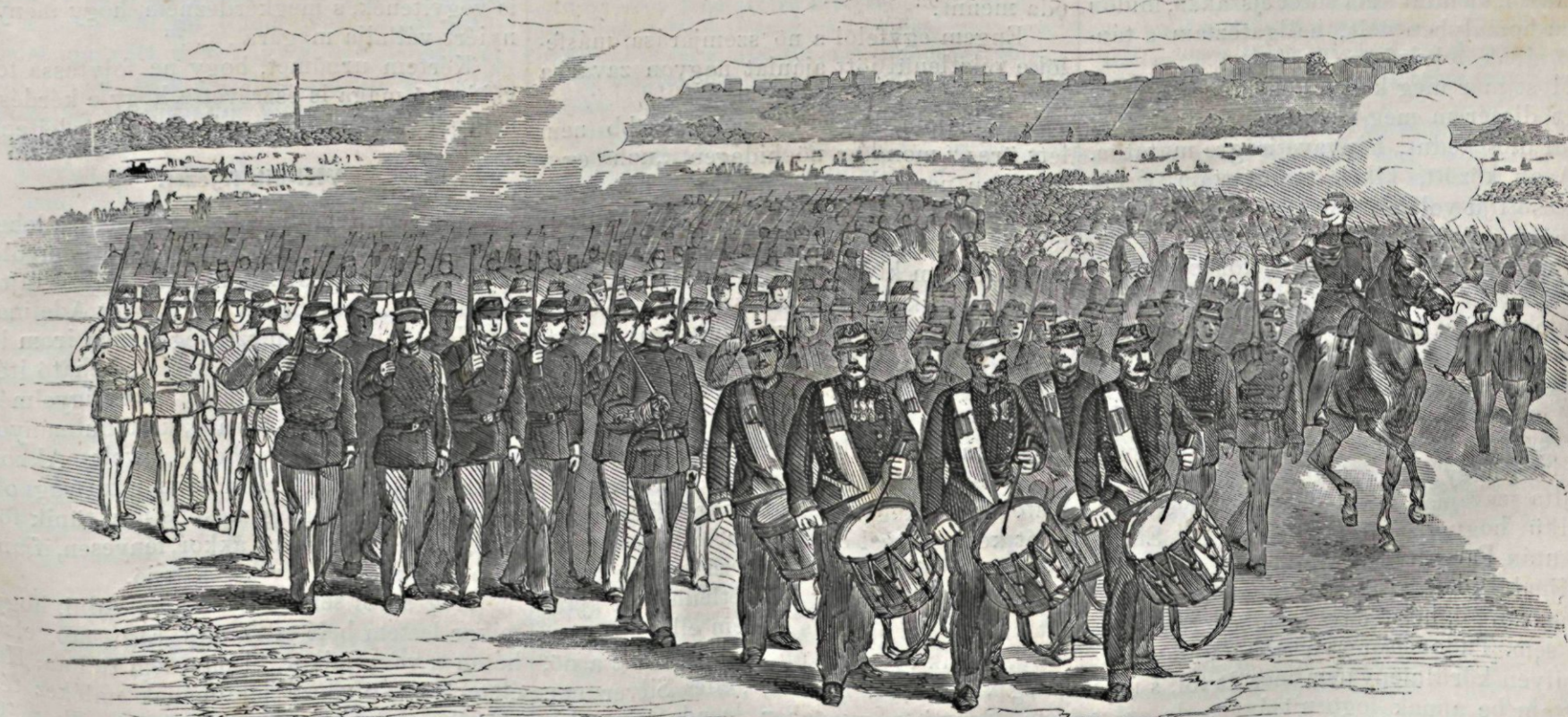
Most fog eldőlni, valjon az 1866-ki hadjárat döntő eredménnyel birt-e Németországra nézve,

A franciaia mozgó nemzetörtség.

Az 1866-ki hadjárat után minden európai állam sietett katonai szervezetét tökéletesíteni, vagy újjalakítani. A nagy sikert, melyet Poroszország kivívott, nemcsak a gyűtűs puskáknak, hanem a helyes katonai szervezetnek is tulajdonították. Az ugyevezett landwehr-t, mely oly hatalmas támasza volt a rendes hadseregnek, mintaképpül vette minden állam. Franciaország is ugy talála, hogy katonai szervezete a jelen viszonyok között többé nem nyujthat kellő biztosságot, s heteken át folytak a viták a törvényhozó testületben a hadsereg újja-szervezése felett. A Chassepot-puskákra nagy öszszetek lettek megszavazva, s a rendes hadsereg mellé a mozgó nemzetörtség állitattott fel.

A mozgó nemzetörtség nemcsak a hadsereg kiszolgáltáiból alakitattik, mint a porosz landwehr-nél, hanem direct besorozottakból is gyarapitattik, mint nálunk a honvédség. A szervezés a mult nyáron vette kezdetét, s öszszel már mindenféle gyakorlatokat tartottak. Az új intézmény rokonszenves fogadtatásra talált a nép-nél, mert a szolgálát ép oly kevéssé terhes, mint nálunk a honvédeké. Vita tárgyát képezi még az, vajjon a mozgó nemzetörtség tisztjei egy rangba helyeztesse-nek-e a rendes hadsereg tisztjeivel? Volt ugyanis a franciaiaknak azelőtt is nemzetörtségi intézményük, de a nemzetörtség tisztjei inkább csak tiszteletbeliek voltak, s nem birtak a hadseregbeli tisztek előjogaival. Ez előjogokat óhajta a jelenlegi mozgó nemzetörtség elnyerni, s óhaját a sajtó is támogatja, nevezetesen a nyugdíj-képességet illetőleg, mely iránt a

törvény nem biztositotta a mozgó nemzetörtségét. A háborus kilátások folytán a kormány már néhány nap előtt öszszehívta a mozgó nemzetörtséget, mely eddig 370,000 emberből állt; azonban még nincs valamennyi kerülletben szervezve. Most a nemzetörtséghez beosztott kormányhivatalnokok szabadságot nyertek, s általában erélyes intézkedé-

Franciaia nemzetörtség.

ma még alig határozhatjuk meg. Annyi áll, hogy a közel multban róla hallottunk legkevesebbet, s Emben sem volt jelen a porosz király és Benedetti találkozásainál, s a király minden külső befolyás nélkül, saját elhatározásából adta ki a franciaia követnek az utlevelet ismeretes nyilatkozatával.

s egyttal azt is, valjon lesz-e még vagy nem Bismarck grófnak szerepe a világtörténelemben. Meg vagyunk győződve, hogy Németország egységének csak ideig-óraig lehet útját állani, de hogy az épületet Bismarck gróf fogja-e betetőzni, az már más kérdés, mert bizony őt is bántja már a — köszvény.

sek történnék a nemzetörtség teljes szervezésére és begyakorlására. A rendelt táborból a csapatok a keloti határszélre rendeltetvén a „rajnai hadsereg“-hez, a nemzetörtség az elhagyott tábora vonul, s hihetőleg alkalma lesz nemcsak arra, bizonyágot tenni ez új intézmény hasznos voltáról.

-d.

VII-dik fejezet.

Féltékenységem s alacsony származásom miatt az egyetemen is elszigetelten éltem. s nagyon kevesen ismertek. Rokonok nem látogattak, mert már hely után kellett néznie. Meg kell jegyezni, hogy jó osztályzatot volt, s annyit tudtam szerezni, hogy szíken jövedelmemből ki lehetett járnom. Azonkívül több fiatal embert bevezettem a tudományokba, s ez jelentékenyen szaporította pénzem, sőt irántam figyelmen is ébresztett. Egyszer filembe jutott, hogy az egyetemi igazgató így nyilatkozott: „Ugy hallottam, hogy Silverman az ő nyugodt előadásos türelme, nyájás modora s lelkiismeretessége folytán a legalkalmasabb kisegítője az ifjúságnak.”

Némileg egyetemi szobám fekvésének, (hová a napugár is gyéren szűrődött át) de talán sokkal inkább saját kedély-állapotomnak tulajdonítható, hogy ha életem ezen korszakára visszafordítok, önmagam előtt úgy tűnik föl, mintha szelíd árnyékban pihentem volna. Pályatársaimat, derék, jóltermetű fiatalokat láthatom a csergedező folyón, vagy naparanyozta levelek s virágok rezgő fényével körülvéve, de én magam folyást az árnyékból nézek ki rajóok. — Távol legyen tőlem, hogy némi ellenszenvet érezsek, sőt inkább úgy tekintek arra, mint Silviára tekintek a romlodozó ház árnyéka megöl, vagy a mint ki-kínéztem a pirosló szürkülőre a bérlő ablakából, s a mint ama sötét éjszakán, midőn a rom homályban volt, hallgatóztam a tánczó lábak dobogására.

Most már meg kell fejtenem azt is, hogy miért dicsekedem meg ekepen magamat. Ok nélkül dicsekedni, hányavetiségre mutatna. Azok között, kiket tanítottam, egyik legjelesebb ifjú volt Fareway ur, Sir Fareway Gaston báró özvegyének másodsülött fia. Ez ifjú jóval tulemelkedett a középszerűség színvonalán, de mint többnyire az előkelő családok sarjai, a könnyelműségre s pazarlásra volt hajlandó. Nálam már jó későn jelentkezett, azután is rendetlenül járt el, úgy hogy tanításom nem igen fogott rajta. Kötelességemül ismertem, neki kereken megmondani, hogy a vizsgára ne menjen, meg is fogadtam szavamat s elhagyta az egyetemet, a nélkül hogy vizsgát tett volna le. Elutazása után Fareway asszonyság a kialakított tandíjnak felét visszakövetelte, igazolásul azt hozván föl, hogy fiával nem mentem semmire sem. Tudomásomra hasonló esetek közt még ilyen körülmény nem merült föl, s nem is láttam be annak jogosultságát, de azért engedtem, s az illető összeget visszaküldtem.

Körülbelül két év folyhatott le Fareway ur elmenetele óta, már szinte el is feledkeztem róla, midőn egy napon, ép midőn könyveim közt merengtem, szobámba toppant.

A kölcsönös és szokásos üdvözlések után így szólt hozzám: „Silverman ur, anyám itt van a városban, a szállodában, ohajtáná, hogy önt mutassam be neki.”

Nem igen szerettem idegenekkel érintkezni, s meg kell vallanom, hogy elfogultságomat s idegenkedésemet nem palástolhattam el.

„Azt hiszem,” szolt ő megnyugtatólag „e találkozás nagy befolyással lesz jövőjére.” Csaknem elpirultam arra gondolva, hogy ily világiás érdek által akar kísérteni, de azért mégis engedtem.

Utközben így kezdte meg a társalgást: „Takarékos-e ön?”

„Bizony, még ezt magam sem tudom.”

Ekkor Fareway ur így szólt: „Anyám ugyancsak az ám.”

„Igazán?”

„Igen. Anyám nagyon takarékos, még külföldön tartózkodó bátyám pazarlái hajlamának sem kedvez. Egyszóval igen takarékos. Ezt csak úgy négyesemközt mondom ám.” Még ilyen bizalmasan nem beszélgettem velem, s e kezdeményezés meglepett. Mondtam, hogy bizalmával nem élek, meg is szólaltam, hogy nem is szólaltam többet e kényes tárgyról. Kévé idő múlva anyja előtt állottam. Bemutattam, kezét szorított velem, s magunkra hagyott, hogy — a mint mondá — dolgunk után lássunk.

Fareway asszonyság magas termetű, szépségét jól megőrzött nő volt. Nagy kerek sötét szemében mindig valami fény világított, mi engem csaknem lebűvölt.

A nő így kezdé: „Fiamtól hallottam, édes uram, hogy ön ohajtana egyházi pályára lépni?”

Értésére adtam, hogy fia igazat mondott. „Nem tudom, ha vajjon van e a felől értesülve,” folytató a nő, „hogy mi föl vagyunk jogositva egy lelkesi hivatalra valakit ajánlani. Ugy mondám, hogy mi, holott tulajdonképen csak magamat kellett volna említenem.”

Értésére adtam, hogy még erről föl-hegygyel nem hallottam semmit.

A nő folytató: „Ugyvan, sőt, hogy megmondjam az igazat, én két helyre bírok ajánlati joggal. Mind a két egyház a mi megyénkben van, az egyik jövedelme kétszáz font, másik hatszáz. — Az egyik üresedésben van, t. i. az első. Mit gondol, szeretne-e oda menni?”

Engem egyfelől a nő szemjára, másfelől e véletlenül jött ajánlat nagyon zavarba hozott.

„Sajnálom, hogy a jövedelmezőbb nem lett üres,” mondá a nő hidegen, „noha egyáltalában nem akarok önnek azzal hizelegni, hogy ezt az egész ügyet üzleti szempontból tekintse, mert meg vagyok arról győződve, hogy ön nem kíván nyereszkeskedni.”

Egészen komolyan válaszoltam: „Köszönöm, ezerszer köszönöm nagyságos asszonynom, hogy nem tart olyan jelleműnek.”

„Igaz is,” válaszolá „az mindenki megvetendő, annál inkább a lelkesben. De még arra sem felelt, szeretne-e oda menni?”

Bocsánatot kérve figyelmetlenségemért, biztosítam a kegyes asszonyságot, hogy ajánlatát kész szívvvel elvállalom. Hozzá tettem, hogy ne várjon tőlem árádozó szavakat nem-meslelkűségéért, mert e véletlenül jött ajánlat bámulatba ejtett, s szívem ellágyította.

„Az alku meg van kötve,” szolt a nő, „meg van kötve. Teendője, édes Silverman, nem valami nagy teher leend. Csinos kis ház, szép kis kert, gyümölcsös, s minden a mi szüköség. Még tanítványokat is fogadhat magához. Igaz! No de erről még később is beszélhetünk. Ugyan mit is akartam mondani, egészen kiütődött emlékezetemből?”

A nő reám nézett, mintha tőlem várná a megfjtést. Én pedig nem is álmodtam, hogy mit akartam mondani, csoda-e, ha tekintete alatt izadtam.

Némi gondolkodás után így vette föl a társalgás elejét fonalát: „Éjnye, éjnye! igen, eszembe jutott már. Az a pap, ki most ment el onnan — no, ennél még önzéstelenebb embert nem láttam — minthogy alig volt dolga, s mellette olyan szép háza, kertje jutott, nem nyugodott addig, míg reá nem vett, hogy segíthessen nekem a levelezésben, számadásban, s más ilyen apróságokban, mi ugyan magában véve nem is teher, de mégis egy nőt kifáraszt. Hát édes Silverman ur megtenné ezt...? Vagy talán ezért valamit...?”

Siettem közbe vágni, hogy minden tekintetben a nagyságos asszony szolgálatára fogok állani.

„Nagyon örülök,” szolt urnóm, égre emelve szemét — úgy örültem, hogy addig legalább nem szegezi azokat reám — „hogy egy ily derék úri egyénre találtam, kihez a nyereszkesedésnek egy porszeme sem tapadt!” S e szavaknál összeresztett. „Most már térjünk át a tanítványra.”

„Hát még...?” szerencsére észrevettem magam is, hogy jobb lesz beválni urnóm beszédét.

„Silverman ur, még csak fogalma sem lehet róla. Tanítványa, szolt gyöngéden megérintve vállamat, „kimerem mondani, a szó teljes értelmében, ritka leány. Jobban tud máris görögül és latinul, mint Grey Janka tudott. És mindent magától tanulta. S még nem sajátíthatott el semmit Silverman ur remek tanításából. A számtanról nem is szólok, abban igazán otthon van, s a mint fiamtól s másoktól is hallom, Silverman ur e téren kitünő érdemeket szerzett.”

E nő szeme megigézett. Alig tudtam magamhoz térni, mindenre rá állottam, pedig még azt sem tudtam, hogy mikor szünik meg követelése.

„Adelina,” folytató urnóm, „egyetlen leányom. Ha teljesen meg nem lennék arról győződve, hogy az anyai szeretet részrehajlása nem vakít el, ha biztosítva nem lennék arról, hogy ön, édes Silverman, leányom megismerése után az ő tanulásának vezetését a legnagyobb szerencsének fogja tartani: akkor e társalgásunkba üzleti anyagot is vegyitnék, s megkérdezném, hogy mennyiért vállalja magára...?”

Kértem urnómet, hogy ne folytassa tovább, s ő maga is észrevette, hogy e kérdése nem jól esett, s kegyes volt e tárgyat eljteni.

VIII-dik fejezet.

A mi szellemi tekintetben testvére lehetett volna, ha erejét kifejti, s a mi elbűvölő bájjal, s bámulatos szellemi tehetséggel rajta kívül senki sem bírhatott, az volt Adelina. Nem rajzolgom szépségét, nem irom le a hosszadalmasan szellemi erejét, beható ítéletét, emlékező tehetségét, s szíves figyelmét azon alsórendű tanító iránt, ki tanulmányozásaiban őt vezetni tudboldog volt. Akkor harmincz éves voltam, most már túl vagyok a hatvanon is, s még most is úgy tűnik föl képzeletem előtt, mint akkor, fényesen, ifjan, bájolóan, most is oly bölcs és jó.

Még arról sem tudok számot adni, hogy mikor lettem belé szerelmes. Első nap, első héten-e, vagy mikor, bizony nem tudom. Ha életemet az ő vonzó hatalmának emlékeztétől elkülönözni nem tudom, hogy adhatnék számot egyes részletekről?

De az bizonyos, hogy mikor szerelmemet észrevettem, mint óriási teher nehezkedett ez érzelme szívemre. És mégis összehasonlítja ezt a később reám súlyodott terhekké, most már úgy tetszik, mintha még sem lett volna az valami kínzó járom. Ama tudatban, hogy én őt szeretem, s szeretni fogom örökké, s hogy e titkot mindenkorra szívem mélyére

kell zárni, hová még ő se pillanthatson be, e tudatban mondom, bár fájdalommal vegyülve, mégis örömet, büszkeséget és nyugalmat éreztem.

De később — mondjuk egy év múlva — midőn már egy másik fölfedezésre jutottam, a küzdelem és szenvedés erősebben nyomta lelkemet. E másik fölfedezés az volt...

E sorok csak akkor látnak napvilágot, midőn szívem porrá omlott; mikor az ő fényes szelleme eredeti hazájába tér testi börtönéből, honnan az égi sugár mégis vakítólag kitört, csak akkor, midőn a bennünk minden néma lesz, csak akkor, midőn a parányi szívünkben küzdött győzelem virágai végképen elhervadnak. E fölfedezés az volt, hogy viszontagságot.

Meglehet, túlbüszült tudományosságomat, s ezért szerettem. Lehet az is, hogy irányában kifejtett buzgalmatam túlméltányolta, s azért szerettem. Lehet az is, hogy valami germekies szálnalhat érzett irántam, hogy én a világ sötét lámpásainak fényénél vakoskodom, s azért szerettem; hihetőleg összeavarta azt a kölcsönzött világosságot, mit én elsajátítottam a tisztá, eredeti sugáraknak fényével... elég az hozzá, hogy akkor szerettem engem, s azt tudatta is velem.

Családi büszkeség, a gazdagságban való elbizakodás anyja szémei előtt engem épen oda helyezett, mintha én valami fizetett alsóbbrendű cseléd lettem volna. — De nem távolíthatott el senki e nőtől engem meszebb, mint azt önmagam tettem, midőn összehasonlítást tettem közte s magam közt. Sőt többet monok, alább rendeltem önmagam, mint mások teheték, mikor képeletemben fölhasználtam nemes bizalmát s részületem ama szerencsében, mihez csak neki volt joga, midőn szépsége s lelki fönsége magálatáról hoztam, e szegény, fáradó szolgálatot megaláztatá.

Íde már világiás érzület semmi áron sem férközhetett. Ha még máshonnan is igyekeztem azt távol tartani, mennyivel inkább kötelezve éreztem magamat azt e szentélytől messzeitni.

De volt a magasztos jellemben valami oly rendkívüli, mi tőlem óvatosságot s türelmet igényelt. Sok, nagyon sok bánatos éj után — oh, nem pusztán anyagi érdekűl indíttatva sohajthatok vissza ez időre! — kifőztem terveimet.

Urnóm első találkozásunk alkalmával lelkiismeretlenül szebbnek rajzolta lelkesi lakásomat. Szük lakásban csak egy tanítvány számára volt hely. Ez egy jó, de elszegényedett családból való ifjú volt, ki már közel állott a nagykorúsághoz. Szülei elhaltak. Egy nagybátyja tartotta s fizetett érte. Három év alatt oda kellett vinnem, hogy tudori vizsgát tethessen le. Két éve, hogy nálam készült. Jó kinézésű, élénk, erélyes, lelkesült, bátor ifjú volt s a szó nemes értelmében telivér angolszász.

Elhatároztam, hogy a két ifjút összehozom egymással. (Vége követk.)

Hamburgtól New-Yorkig.

New-York, 1870. június 8.

Az új világi földrere érve, ígéretem szerint, első gondom ön, szerkesztő ur, soraimmal a távolban üdvözölni.

Bársonk üdvözölhetnék mindenki a szeretett Európa szárazföldén! de bucsúvételem az ottani partoktól, keserű tapasztalást és fájó visszaemlékezést adott nekem a hosszú utra. Az elindulás percében azt kellett látnunk, hogy meg vagyunk csalva. Előbb jól meghuiztak minket illetéktelen költségekkel, aztán pedig Hirschmann úgnőkünk angol hajóra osztályozott, melyen unalmas,

viszontagságos, hosszú görbe utvonalt kellett bekenyarnunk, míg az amerikai partokra értünk.

Kerülje mindenki az ily Sloman-féle lélek-rablókat. Kik ember-hússal kereskednek; többet követelnek a szabott áránál, s mégis a legsilányabb ellátásban részesítik az utazót.

Hamburgot a „Brittish Queen“ három árbocozs, 600 löerejű gőzösök hagytak oda; s a nagy kiterjedésű Elbe folyón haladván Kuxhavenig s ott szállottunk aztán tengerre, melynek hullámain mint gyermekbűlcső ringott hajónk. A legszebb időben 42 óra alatt értük el az angol partmentén West-Hartlepoolt.

E város két külön álló részből áll; az ó-városban gyárak s ipartelepek csoportosulnak, míg az újvárosban, noha a kikötő is ezen az oldalon van, csak egy utcajában vannak kereskedések, a többi squarein tőpenezések és földbirtokosok laknak. Egészen kiváló a többi angol városok közül, már az által is, hogy lakói mind jó módúak s egy koldust sem láthatni utcazáin s a kikötőben. Innen utunkat vaspályán folytattuk Liverpool felé. A vidék itt termékeny; kövér réteket s gazdag vetéseket, lombdús nyirott bokru kerítések koszoruznak; itt-ott regényes halomzatok; balról a tenger, jobbról távol kéklő hegyesség tűnik elő, melyet lassan-lassan elérünk. A gyárvilág itt veszi kezdetét. Óriási vasgyárak, kőszén-telepek tűnnek elő, a vasuti közlekedés oly roppant mérvű, mint sehol másutt a világon; szakadatlan összeköttetésben van egyik város a másikkal, mindenütt csak gyártelepek, hegyen, völgyben és síkon; füsttől, gőztől nem láthatni az ég kékjét. E gyárvilág központja Manchester.

A 420 angol mérföldnyi utvonalon csak egy helyen változtattunk kocsit Salsannál — végre a nagyszámú állomás utolsójánál Peinbertonnál óriási (8 perczig tartó) alagutont keresztül robozva Liverpool városá tartunk. Magas töltésen haladtunk, két oldalt házsorok és gyártelepek mellett, míg elértek az óriási indóházat, mely vasívezetéből s üveglezéssel fedve, 30 öl átmérésű s temérdek vonatra ad helyet, melyek minden 5 perczben sorban váltakoznak. Vonatunk a mint megállapodott, azonnal jelentkeztek a hajó ügynökök, kik is bennünket sor szerint osztályozva általvittek, s különböző „pensionokba“ szállítottak a szerint a mint Ausztrália, B. timore, San Francisco vagy Newyork felé igyekeztünk. Ügynökünk — egy magyar zsidó Kassa vidékeről — csomagjainkat expedálván a Kent squareba szállítottunk meg, hol már előttünk nagyszámú emigráns csapat érkezett London és Dublinból, kikkel együtt másnap reggel t. i. május 24-kén szálltunk hajóra.

Addig az alkalmat felhasználva, a város nevezetesebb pontjait megzemlétem. A pompás Lord-streeten pilotaszzerű kereskedelmi házakban sok millió értékű jószág van összehalmozva, s a kirakatokban fel a második emeletig, óriási tábla-üvegek mögött, mindennemű finom tárgyak válszékta szemlélhető. Liverpool legszebb tére a György-piac, melyen egyszerű oszlopos hangversenytoron, György lovag szobra, Wellington galája s János templom áll. Közvetlen közelében van a zoológiai Múzeum. Épületei között feltűnő a postahivatal, a terjedelmes börze, az igen fényesen berendezett Adelpho hotel mely összeköttetésben áll egy rengeteg indóházzal a város kellő közepén, a vaspálya itt egy mély alagutón által hagyja el a várost 14 percznyi idő alatt. — Általában az egész város csupa raktárakból s kereskedésekből áll. Az öböl partja is 6 angol mérföldre terjedő dombokban, roppant mennyiségű nyers és kész áru van a világ minden részéből összehalmozva.

Liverpool a világ egyik első kereskedő városa, kikötőjében minden ország hajói képviselvék, roppant gőzösök s vitorlás hajók egész várost képeznek itt s küzöttük czirkálóak az apró helyi vontató kis gőzhajók, s az egyik parttól a másikig közlekedő gőzkompok, melyek kocsikat, állatokat s nagy mennyiségű embereket szállítanak.

Mi is előbb a rakpartól egy kis helyi gőzörsre szálltunk, a mely 500-ad magunkat „Abyssinia“ nagy tengeri gőzörsre vitt, mely az öböl mélyebb pontján várt közönségére. E hajó tisztán csak személyszállító gőzös Liverpool és New-York között, 3000 tonnás s velünk teszi az első utat; jeles berendezésű, egészen vasból van. Hat óra alatt végzte a terhelést s aztán a horgony felvonatott, s szerdán május 24-én délután 5 órakor indultunk el az öbölből.

Sőtáig látszottak az angol partok jobb és baloldalra, míg végre a köli s sötétség elfedte szemünk előtt. Másnap reggel még jobbról elő-

előtűnt egy-egy kiszögélés, majd az is eltűnt, csak a csacska hullámok locsogtak hajónk oldalán.

Pénteken reggel ismét szárazt láttunk; melyhez mindig jobban közelkedve, Irland kővár homokos szirtes mostoha földje tűnt eléink. A száraznak irányozva hajónk menését, egy keskeny nyílata öbölbe haladtunk be, mely két oldalról erődítéssel van ellátva. Az öböl belseje terjedelmes medence mintegy 3 német mérföld területtel, mely hegyességgel van szegélyezve; elején egyes csinos urilakok, gazdasági épületek, nyaralók a fenyő erdőség között; a háttérben pedig egy kis egyszerű kereskedő város terül a kopár szirtes hegy oldalán, ez Queenstown irlandi kikötő s kereskedelmi város. Innen 150 rongyos irlandi munkás jött még hajónkra.

Három órai rakodás után elhagytuk a nem érdeklent várost és szökő öblöt. Jobbról kisernek a szakgatott szirtes irlandi hegyesek, sovány hátaikon mint az irlandi kolduson leszakadozott a takaró s termékeny föld helyett élettelen szürke sziklák látszanak ki, melyeket csupán a köd takargat. Egyes kiszögéléseken világító tornyok jelzik a hajónak a veszélytől homok zátonyokat és víz alatti szirteteket. Itt-ott vas gömbökről, a melyeknek tetején kised harangot látat a hullám, kétségbe ejtő vészhangot hajt felénk a szél. — Az este mindent elborított, sötét csillagtalan volt az ég s hideg szellő borzogatta fel a hullámokat, mi is tehát lementünk társas kabinunkba s lenyugodtunk.

Kora reggel a fedélzetre mentem, megnézni a nap felkeltét, de felleges volt az ég s nem láthattam semmit, hanem a helyett hideg szél fodrozta a hullámokat, és erősen csapkodta hajónkat s az eddig nyugodtan haladó jármű hánykolódni kezdett, mi utitársaim nagy részét ágyba fektette és sokakon hatalmasan kitört a tengeri betegség. — Én a fedélzet elején heverészem napközben; egyszer csak nyakom öntött egy jókora hullám. Felugrottam fél álomból; a matrók nevetve mondatk: „tengeri fürdőt kapott ön.” — Az ellenkező szél két napig szórta hajónkra a hullámokat, azt véltük, hogy csendesülni fog a háborgás, de épen ellenkezőleg történt; harmadik nap oly dühösen tört ki a vihar, hogy a fedélzeten egy lélek sem mutathatta magát, ordított az orkán, a habok zuhogtak felettünk, s hajónk mint könnyed szajka hajgálódott az atlanti Ozeán hátán. — A kiváncsiság és merészség mégis kicsalt a kabinból, de csak a fedélzet lépcső tetőzetéig mehettünk. Onan is láttam eleret, borzalmat és nagyszerűt; hajónk egy mély medencében fektött, melyet óriási hullám hegyek vettek körül, s midőn haladtában orrával a víz tömeget szélyel akará választani, gyakran a hullámok felül kerekedtek, s roppant súlyokkal végig önték a hajót, hogy szinte nyögött belé, vagy hátakra emelve, 5—6 öl magasban volt a hullámok tetőzetén. Ez így tartott szakadatlanul; a szél ordítva tépte magával az elszakadt habfodrozatot. — Az égen alantas nehéz fekete fellegek usztak.

Egy nap és éj tölti ily borzalmasan; s álmatlanul felettünk, s a reggel még borzalmasban folyt. Egyszerre erős roppanas rázott fel mindenkit álomból, s nagymennyiségű víz zuhant a hajóra. — Férfiak és nők egyaránt visítottak, jajgattak.

A baj elég nagy volt, a fedélzeti nagy ablakot, mely a hullámok vastag üveg s több táblából állott, bevágta a hullám s roppant súlyos vaskeretestől helyéről leszakította, s ott nagymennyiségben zuhant be a víz. — Gyorsan kellett segíteni, mert különben elmerülünk. 20 matróz és az utazók közül hatan roppant erőfeszítéssel nagynehézen visszatartták az ablakot, kötelek és csavaros csigák segítségével, s befedték deszka és erős vízhatlan vászonnal, s a vizet pedig alant egész nap szivattyúzták.

Estére némileg csillapult a vihar, reggelre hideg eső oszlatta el a felzaklatott hullámokat, a szél elhallgatott. — Hajónk olyan volt, mintha már több éveken át használtatott volna.

A következő nap reggelén már ismét oly sima volt az Ozeán felszíne, mint a tükör. A kelő nap aranyával önté el és sugárai vakítólag vegyültek a vízzel össze; számtalan hal vczkándozott a híg aranyban, delphineek százanekett henderbuczkázva kergették egymást; távolabb egy csethal tűnt fel, a mint a vizet mint szükö-kut magasba lövelte, majd óriás czámpákat is látunk, s nagy csoportokba gyülekezve különféle nagy halakat, melyek között ismét eltűntek. — A természet egy mosolyával eget ostromló viharokat feledtet.

Két napig tartott a szép idő, aztán ismét köd terült az Ozeánra, igen nehezen s vigyázva ha-

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

(Uj könyvek.) Az Eggenberger-féle (most Hoffmann és Molnár) könyvkereskedés kiadásában megjelent:

„A mezőipar nemzetgazdasági elmélete.“ Roscher Vilmos után átdolgozta Kiss János. Az előszót hozzá írta Kautz Gyula. — Irodalmunk ismét egy érdekes dolgozattal gazdagodott és 23 ivnyi munka által. Azok előtt, kik habár csak egy valamelyik művével ismerősök is a híres német államgazdának, teljesen felesleges ajánlani fent címzett legújabb irodalmi termékünket, mely Roscher „Die Nationalökonomik des Ackerbaues“ jének összevont magyar kiadása. Mint Roscher munkáit rendszeren, úgy ezt is ugyanazon adat- és ismeret-tömeget jellemzi, mely oly becses teszi az ő dolgozatait egy gondolkodó fő kezében. A fő tárgyat, melyeket a jelen munkában fejteget, körülbelül a következők: A centralizáció és a kis államok az államban, a vadász-, halász és pásztornépek, továbbá a földművelés általános jellege, a kül- és belterjes gazdasági rendszerek, a nagy-, kis- és középgazdaság, az önképzés, részben gazdasági és bérleti módok, a falu-rendszer, tagosítás, közlegelő, a földtulajdonos családi viszonyai, a rendek, a holt-kéz, a mezőgazdasági hitel, jelzálogi törvények, hitelügyek és hitelválság, gazdasági veszélyek, a gabnakereskedés és gazdasági tanügy, végül a földművelés mellékáigai, u. m. a vadászat, állattenyésztés és erdőszet. — A csinosan kiállított mű ára 2 ft.

„Az 1869. évi országgyűlési törvények.“ Hiteles kiadás. A múlt évi júniustól december végéig szentesítést nyert és kihirdetett 26 törvényeket tartalmazza. A 14 ivre terjedő, kis 8-ad réte alaku könyv ára 1 ft., angol vászon kötésben 1 ft 60 kr.

„Az ausztriai általános polgári törvénykönyv“ rendszeresen előadva. Irta Korvassz Ágost, ny. egyetemi tanár. Minthogy az ausztriai polgári jog nálunk az államvizsgálat tárgyát képezi, és különben is annak tanulmányozása nekünk, kik még, fájdalom, rendszeres törvénykönyvvel nem bírnak, hasznos lehet: szerző e művében a jogtanulókknak czélországban használható kézikönyvet nyújt, mely már előadói alakja által a tanulmányozást némileg könnyíti és a történet változásait is az illető helyeken magában foglalja. — Ára 22 ivre terjedő és tárgymutatóval ellátott kötetek 1 ft 60 kr.

„A Kislady-társaság“ népköltészeti gyűjteményének első kötetét, mely harminc iv lesz, Gyulai Pál már sajtó alá adta, s a nyár végén az „Athenaeum“ kiadásában meg fog jelenni. E kötetben lesznek mindazok a mysteriumok (bibliai színjátékok), melyeket a magyar népköltészet ilyen nemű maradványaiából össze lehetett szedni.

„Magyar kir. honvéd tisztszék albuma.“ I. kötet. Kiadja és szerkeszti Egervári Ödön, 1849. ki honvéd huszár-hadnagy. — A díszes kiállítású kötet összesen 51 arcképet és életrajzot tartalmaz; József főherceggel mint a honvédsereg fővezérével és gr. Andrássy Gyula honvédelmi miniszterrel kezdődik, s utánuk számos honvéd ezredes, alezredes és őrnagy, s végül két ezredorvos arcképet és életrajzát közli. Bolti ára 3 ft. — Ez első kötetből kimaradt honvéd tisztszék arcképet és életrajzát Egervári a rövid időn kiadandó II-ik kötetben szándékozik közölni. — Ugyancsak Egervári Ödön „Rokant-honvéd napár“-ra hirdet előfizetést, melyből a tiszta jövedelem felét a honvéd menház javára ajánlja fel. Egy példány előfizetési ára 1 ft s az ösztirtek az Athenaeum kiadóhatalába küldendők.

„Benedek Aladár“ „Legújabb költeményei.“ re az 1 forintos megrendelés julus végéről bezárólag augusztus 15-ig hosszabbított meg. Bővebben nyílt-terinkben. Ajánljuk még egyszer a közönség figyelmébe.

„Erdő, erdő, süri erdő“ dalára új hangjegy jelent meg Debreczenben a következő francia czimmel: „Variations sur un thème hongrois pour le piano par G. Pávay.“ Kiadta Csáthy Károly. Ára 80 kr.

Egyház és iskola.

„Győrúróds közgyűlése“ f. h. 11-kén zajos vitaközlés után szavazattöbbséggel iskoláit községieknek nyilatkoztatta.

ladtunk előre; végre a 12-ik napon a ködön át felteztettek az amerikai partok. A Hudson-öbölben valánk; de a köd miatt egy egész napig kellett szünetelnünk, Pünkösöd első napját is itt töltvén el.

Másnap elszórt a köd, felszedtük a horgonyt s kopár part mellett haladtunk tovább. Távolabb hegység tűnt fel, mely Hoboken félszigetet jelölte; majd a Batteriát elérve, az East riverbe hajóztunk be, mely New-Yorknak külső kikötőjét képezi. Itt megállapodtunk, várva az egészségügyi bizottmányt, mely nem sokára meg is jött, s mindnyájunkat megsejmelte, — szerencsétlenségünkre egy egyén himlős volt közöttünk, s e miatt két napig kellett New-York előtt hajónkon veszteglenünk; mindnyájunkat beoltották, s midőn ekképen meg valánk stemplizve, csak azután juthattunk le hajónkról egy másikra, s miután csomagjainkat és magunkat is a policzáj átvizsgálta, bevezetünk a helys kikötőbe.

Nem mulasztatom el a gyönyörű panorámát, mely szemünk előtt feltárult, megemlíteni. Jobbról, balról lombdús, hatalmas vidék, s közötté az összeomló East és Westriver széles medre, mely hasonlít a Bosporushoz. Jobbról Hoboken és New-Yersey, balról Brooklyn rengeteg városok, a háttérben pedig a colos állás New-York.

Itt vagyok tehát végre, a sok kellemetlenségeket leküzdve, a szabadságát drága vérről kiküzdött Egyesült-Államokban, a szabad Amerikában; szinte könnyebb lélekzetem, mintha vidék is szebb, az emberek jobbak, szorgalmasabbak volnának! Ah! Ók nagy, nemes gondolatjaitak létecsinéltek, nem úgy mint a rabként lenyűgözött ó világ részekbe!

Sz. Török János.

Egy veleg.

„(Ingó hajószoba.)“ Tengeren s annak hullámain úszni, a költészetnek igen szép thema, a valóságban azonban azoknak, kiknek gyomra a hajó ingásai iránt érzékeny, gyakran terhes dolog. A tengeri betegség ellen a legkülönbözőbb szereket hozták már javaslatba, melyek közül eddig csak egy volt sikeres: az otthon maradás. Azonban hiába a tengeri utazás sok esetben el nem kerülhető. Örvendetes hír tehát az utazókra, hogy végre sikerült egy valóban biztos eszközt fölfedezni a tengeri betegség elkerülésére. Lorenzo D. Newellnek New-Yorkban t. i. azon szerencsés ötlete támadt, hogy a hajószobákban (kajüte) ismét kisebb szobákat kell felállítani, melyek mint a delectu-tok lebegnek, a hajó ingásait nem követik, hanem a hajó minden helyzetében és mozdulatában mindig vízszintes állást foglalnak el. Képünk ily lebegő hajószobát mutat. A.) falazata ezen lebegő szobának, melynek rendszeren köralakja van és C.) mozgékony kajmokban úgy van beaagatva, hogy mindig vízszintes helyzetet foglal el. BB.) ajtóik, melyhez lépcsők vezetnek fel, ugy hogy kényelmesen lehet ki és beszállani. Oldalt táblák vannak, melyekkel az ülést kiszélesíthetnek alvásra vagy nyugvásra. Az ür közepén asztal van, s egyáltalában kényelmesen lehet rendezni. A tulajdonképi hajószoba, mely a lebegő hajószobát magában foglalja, mosó szekrényvel s más szükségesekkel van felszerelve.

„(Hohenzollern Lipót herceg)“ családjáról párisi lapok a következőket beszélnek. Midőn Murat Joachim tábornok a 18. brumaire után tett szolgálatai jutalmául nőül kapta Bonaparte első konzulnővérét, már akkor özvegy és apa volt. Egy házasságából, melyről nem szeretett beszélni, s melyet még mint 20—21 éves fiatal vadászhadnagy kötött, Mária Antoinette nevű leánya volt,

ki 1793. jan. 5-kén született. Ezen leánytól származik Hohenzollern Lipót herceg. Murat második házassága utána csakhamar tuladott leányán, mert terhére kezdett lenni. 1808. febr. 4-én, midőn a leány alig volt még 15 éves nőül adta Hohenzollern herceg fiához, ki az ulmi fegyverletétel alkalmával Murat kezébe került és később barátjává vált. A leány férjhez menetele óta Murat egészen megfélekedezett leányáról. Murat Pizából irt levelében, mely alig néhány órával halála előtt kelt, s melyben oly gyöngéd szeretettel irt többi négy gyermekéről, e leányról nem tesz említést. Mária Antoinette, e Hohenzollern hercegnő csak 1849. jun. 19-én halt meg.

„(Érdekes iparadatok Északamerikából.)“ A legmeglepőbb azon gyorsaság, melyvel Amerikában az építkezések történnek: 12 óra alatt egy 12 szobás nagy ház készen van teljesen felszerelve. Templomok és házak új telepek számára Chicagóban gyártilag állítanak elő és küldenek szét. — Boston városában az osztriga-kereskedés emelkedett nagy jelentőségre. Nyolcz nagy kereskedőház kizárólag csak ezzel foglalkozik; rendszeren 30—40 hajóuk mindig utban van, melyek Virginiából hoznak osztrigát; a konzerválással és elpakolással mintegy 500 munkást foglalkoztatnak. — New-Yorkban a déli gyümölcs-kereskedés nyert

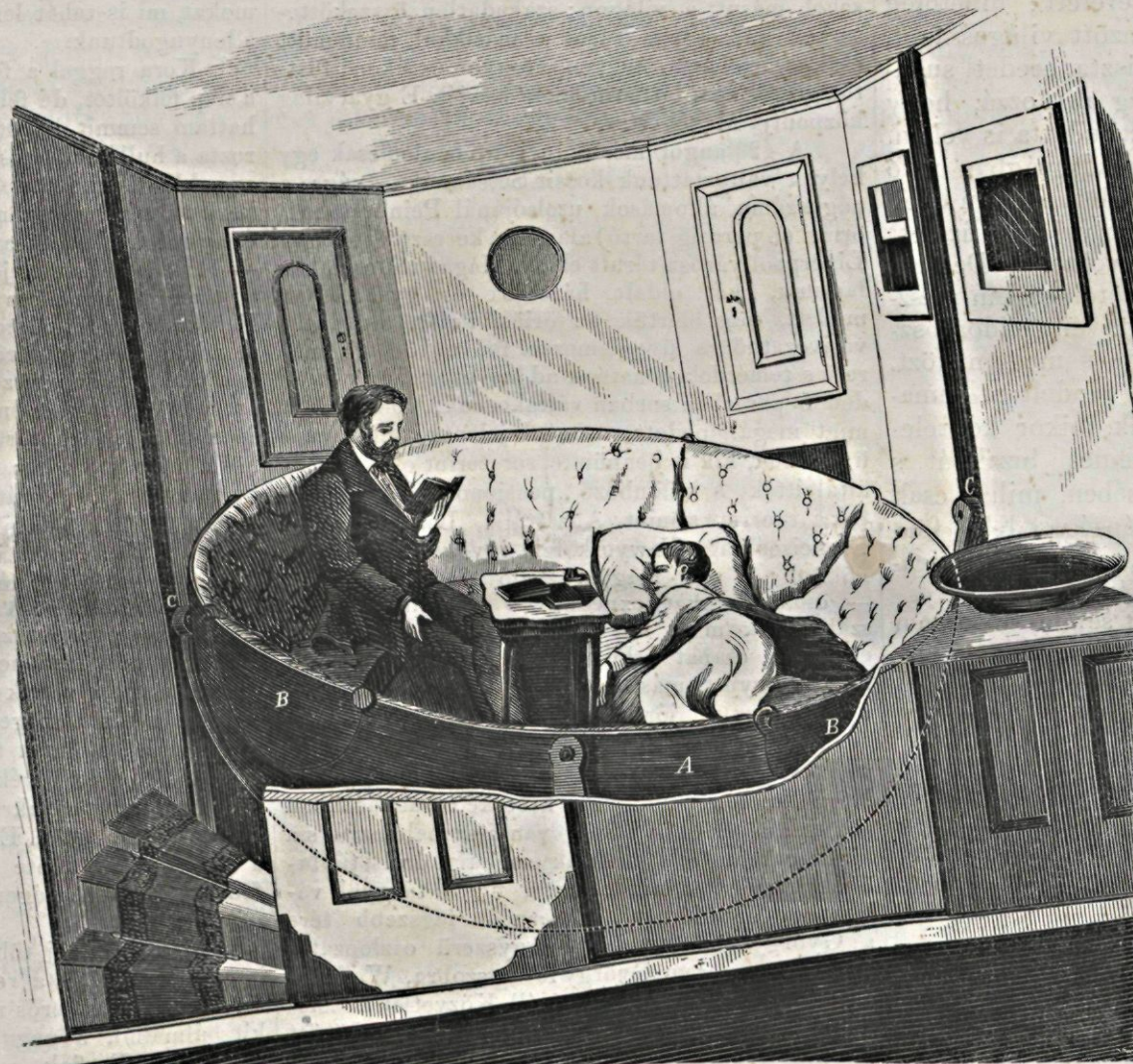
meg¹⁴ mondá az idegen. Az orvos ekkor szemébe nézett s azonnal észrevette, hogy tébolyodott. Kérte tehát, hogy adja át revolverét. Az idegen azonnal átadta s kérte, hogy halála után tartsa meg emlékül. Ekkor az orvos, minden zaj kikerülése végett mérget ajánlott, s bizonyos erős szerrel elbódítván a tébolyultat, bevitte a tébolydába. A szerencsétlen egy belgrádi orvos.

„(Egy fősvény és az orvos.)“ Ricord, Páris egyik leghíresebb orvosa, furcsa csel által szabaddult meg közelebb egy gazdag fősvénytől, ki az utczán beszélgetés közben, minden fizetés nélkül, akarta tanácsát kikérni. „Hol érez legnagyobb fájdalmakat?“ kérdé az orvos. — „A gyomromban.“ — „Hadd vizsgáljam meg, fogja be szemeit!“ — Harpagon úgy tett, a mint az orvos parancsolta. — „Mutassa a nyelvét is.“ — Harpagon kinyújtotta a nyelvét. — „No mostan már nyugodtan viselje magát, hogy baját kikémlelhessem.“ — Midőn a fősvény körülbelül egy óranegyed múlva szemét fölnyitotta, egész csoport utca-gyermek állott körülte s kevésbé mert, hogy a tébolydába nem szállították, mivel különös magaviseletét mindenki elmezavarnak tartotta. Ricord ezalatt messze járt.

„(A fa mint nemzetközi kereskedelmi czikk.)“ Az évenkénti kereskedelmi forgalomba jövő fa értéke mintegy 120 millió forintra tehető, s ebből legtöbbször, t. i. 30 millió frt. értékű székelyből ered; ezután legtöbbször ad a magyar-osztrák monarchia, közel 22 millió értékűt; utánuk Norvégia következik 18 millió frttal, aztán Oroszország 10 millióval stb. A fogyasztók közt első sorban áll Anglia, mely évenként 35—40 millió értékű fát fogyaszt, részint hajóépítésre, részint a gyarmatokba szállítandó különféle eszközökre; utána következik Franciaország 22 milliónyi szükséglettel, továbbá Németország, s kisebb mérvben Olaszország, Spanyolország, Portugália stb.

„(Párbaj sörös kanocsóval.)“ Furcsa párbaj ment véghez nemrég két német között Williamsburgban, New-York államban. Versenyívás volt két „művelt“ egyén között. Az egyik dr. Firmond, a másik egy gazdag sörfőző, Fries volt, kik fogadásból ittak s oly föltétel mellett, hogy a melyik kevesebbet iszik, az egész költséget fedezze. Nagy közönség gyűlt össze a párbaj szemlélésére s mindon kiivott poharat éljennel kísérték. A harminctödök pohárnál dr. Firmond erős fájdalmat érzett, bár cseresznyepálinkával igyekezett ellensúlyozni a sör hatását. Midőn az ötvenedik pohárral kitta, csaknem fölholtan vitték az orvoshoz. A sörfőző 55 pohárral ivott meg. A nagy ivásnak azonban mindkettőt megadta az árát. Tíz nap múlva egyik sem volt az élők között. A vendéglős benyújtá számláját, de sem a sörfőző, sem a doktor családja nem akar fizetni. Az utóbbi azt állítja, hogy a vesztes fél tartozik a számlát kiegyenlíteni; az első pedig azt erősíti, hogy a doktor még vissza akart menni a verseny tovább folytatására, de a sörfőző már akkor eltávozott a küzdelem színeléről. Williamsburg két tekintélyes polgárát veszte el, a vendéglős pedig porlekedhetik elfogasztott söréért. — (F. L.)

„(Az öngyilkosságok statisztikája Bécsben.)“ Az elmúlt év folytán Bécsben 107 egyén: 76 férfi és 31 nő végezte ki magát. Junius hó folytán volt legtöbb: 14 öngyilkosság. Megmérgezte magát 49, főlakasztotta 27, főbe lötte 12, vízbe főlakasztotta 7, magasból leugrott 3, leszurta 2. A legtöbb öngyilkosság oka elmezavar volt, s szerelmi bümiatt csupán három végezte ki magát.

Ingó hajószoba.

roppant terjedelmet. 12 nagy hajó csupán csak nacrancsot és ciztomotszállit; hetenként átlag 36,000 lálával hoznak nagyobbára Sziciliából, Lisabon, Genua, Nápoly, Meszinából. Hanem hát a wisky (törkölpálinka) fogyasztásban is kitesznek az amerikaiak magukat. Közelebb elrendelte a newyorki városi felügyelő azon házak összeírását, a melyekben wisky és ale mérotik, és kitünt, hogy ezek száma 6325; tehát a városban minden 50 emberre egy italérés esik. Kévházak nincsenek, és az ale houseokban sem szokták az emberek időzni; a munkás bemej, leteszi a maga pár centjét, kiiszza a wisky-t vagy ale-t, és visszamegy dolgozni.

„(Egy örül.)“ Egy előkelő kinezési, feketébe öltözött uri ember lépett be közelebb egy pesti orvos lakására. Az orvosnál éppen több barátja volt látogatásban, hanem azért szívesen helyet mutatott, mit az elegánsan öltözött ur nem akart elfogadni, míg mindnyájan el nem távoznak. Az orvos semmi rosszat nem gyanítván, kérte barátjait, hogy menjenek el. Midőn senki sem volt a szobában közülök, az idegen ember az ajtóhoz lépett, bezárta, aztán két revolverrel közeledett az orvos felé. Az orvost roppant meglepte ez a vakmerőség fényes nappal. „Uram én a szerb fejedelem gyilkosa vagyok, kit halálra üldöznek s fölakasztanak. Könyörüljön rajtam s öljön meg. Ha nem, én öllöm

„(Kolozsvár városa)“ már végleg megkötötte a kormányval a szerződést, mely szerint Kolozsvárt állami férfi és nőtanító képezde állítatik a hozzá tartozó gyakorló iskolákkal együtt, ugy hogy az építkezéseket mielőbb meg lehet kezdeni.

„(Gazdasági tanfolyamok néptanítók számára.)“ A földművelési miniszterium, mint egy köriratából értesülünk, a gazdasági szakismerteknek a köznép közt az elemi tanítás után lehető terjesztése tekintetéből elhatározta, hogy a vezetése alatti felsőbb gazdasági tanintézeteken, azok tanárai által a folyó évi nyári szünidők alatt a környékről egybehívandó vagy jelentkező néptanítók számára 4—5 hétig tartó gazdasági tanfolyamok tartassanak. Ezen tanfolyamok a debreczeni tanintézetben aug. 1-től szeptemberig — a keszthelyin aug. 8-tól szept. 3-ig, — a magyaróvárin (német nyelven) aug. 28-tól szept. 25-ig fognak megtartani. — A behívandó és állami költségen ellátandó néptanítók száma minden intézetre néve 24-re állapított meg. — Ezek részére egyenként utiköltség és ellátás fejében 60 forint határozottat. A tanfolyamokban állami költségén ellátandó néptanítók kivül, mások is saját vagy küldöik költségén résztvehetnek.

„(A tanítóképezdek)“ számára Chmel József már nyolcz zongorát adott át, melyet a budai képezdebe adtak. Nemessányi hegedűkészítő pedig 190 darab hegedűt szolgáltatott át, ezekből 70-et S. Patakra, 20-at Loeoncra, 20-at Csurgóra s 10-et Budára küldtek. E hegedűk igen jók. Egy-egy a kormányhoz tiz frjtába kerül, de ha kijátsszák, 50—90 frt értékű lesz. Székelyföldi juharfából készíti, mely fa ily kemény minőségben Magyarországon nem fordul elő s a külföldivel is vetekedik.

„(A debreczeni főiskola történetére)“ vonatkozólag, Révész Imre, a „Figyelmező“ legújabb számában hiteles okmányokkal s adatokkal rontja le az azon vélelményt, mintha a debreczeni iskola csak az 1660-ik évben vált volna főiskolává, vagy kollegiummá, midőn a váradi várat a törökök bevévén, Mártonfalvi György tanár az ostrom alatt el nem hullott váraditannulokkal együtt Debreczenbe költözött. Kimutatja, hogy a debreczeni főiskola már azelőtt egy egész századdal is virágzó volt, s mint ilyen az ország legelső tanintézetével versenyzett.

„(Egyházak és tanítók segélyezése.)“ A közoktatásügyi miniszter a váci izr. hitközségnek 300 frtot, a bellatinczinak 200 frtot, az aradmegyeinek 200 frtot; továbbá Kelemen Ferencz kupi tanítónak 80 frt, Pojik János volt tanítónak 40 frt, Szigethy Antal zentai tanítónak 60 frt segélyösszeget engedélyezett. — A vallás és közoktatás-miniszter Rajtsányi Nándor alsó-indányi tanítónak 60 frtnyi segélyt engedélyezett; Kemenszky Dénes simai, Bakottyai János n.-csécsi Ritzl Antal balaton-kis-szöllői tanítónak, Walter J. tanító özvegyének ugyanannyit s a csabrendeki izr. hitközségnek 200 frtot, az adándinak 100 frtot.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

„(Léghajó.)“ Horváth honvédszázados a napokban egy kormányozható csavar-léghajó tervezetét mutatta be a honvédelmi miniszteriumnak. A leírás szerint a hajó puhafából, falai pedig selyemből lennének kiállítva. Egy ilyen léghajón 3 embernek és 80—100 mázsányi tehernek van helye. Kiállításai költsége 15—20,000 frtra megy. Az érdekes tervezet véleményezéséig végett szakbizottságnak adottt át.

„(Országos kenderkiállítás.)“ A folyó év őszén Pesten tartandó sajt, turó s egyéb tejtermékek kiállításával egyidejűleg kenderkiállítást is rendez az országos magyar gazdasági egyesület. Díjak tüzetnek: nem áztatott, kikészítetlen, hosszú és finom kenderre; legnohezebb, egyenlő s tiszta kendermagra, fonál és vásznakra, kenderkészítő eszközökre és gépekre. A díjak összesen 1000 frtra ragnak; továbbá 3 érem is kiadatik. A kiállítandó tárgyak legfőbb október 1-ig bejelentendők és október 15-ig beküldendők.

„(A csanádmegegyi gazdasági egylet)“ által Mezőhegyesen rendezett arató gépversenyen az első aránytermet a Strobl és Barris cég nyerte, mely gépet pár nap előtt egy — Pesten tartott — próbánál is bemutatta.

„(Magyar általános közgazdasági, ipar-és kereskedelmi központi ügynökség)“ cég alatt Kármán Lajos köz- és váltó-ügyvéd még 1868-ban 10,000 frtnyi biztosíték letétele mellett egy intézetet alapított, mely cége alatt eddig már több ezre meő megbízást végeztet el. Most a vidéken fiókintézeteket szándékozik felállítani, s Szegeden tényleg már állított is. Ezenkívül egy szakirodalmi vállalatot indított meg Kassay Adolf és Tóth Lajos ügyvédék közreműködésével, mely vállalat egyik feladatát tűzte ki oly művek kiadását, melyek a bírósági községi teendő, polgári törvénykezés, büntető, telekkönyvi, adó, rendőség, ipar és kereskedelmi stb., szóval az összes törvénykezést és közgazgatást érdeklő törvények és fontosabb rendeleteknek nemcsak szövegszerű szövegét adják, hanem azoknak könnyen érthető magyarázatát és az eljárás könnyítő gyakorlati iromány-példákat is tartalmaznak. A következő mű: „Közgazgatási törvények, miniszteri rendeletek és közgazgatási eljárás“ már meg is jelent, s kapható az intézet irodájában (Sebestyén-utca 5. sz.)

Közlekedés.

„(Postaközlekedésünkben a külfölddel.)“ annak legfontosabb vonalán fenakadás állt be. Franciaországtól 48 óráig teljesen el voltak zavarva. Bécsben már meg is indultak a tanácskozások új összeköttetési utak megállapításra. Különösen Holland a hadviselő felek által ugy el van zárva, hogy az odaszólt küldemények csak nagy kerülőkön s hosszabb idő múlva szállíthatatnak el.

„(Az arad-temesvári vasutat.)“ mely néhány hét múlva már elkészül, a tiszai vasúttársaság akarja örök áron megvenni.

Mi ujság?

„(Magyar tudósító a francia táborban.)“ Borostyáni Nándor jul. 18-án utazott el Pestről Párisba, hogy onnan mint a „Hon“ rendes tudósítója a francia táborhoz csatlakozzék. Borostyáni ur a „Vasárnapi Ujság“ számára is fog küldeni leveleket, s a nevezetesebb epizodok leírásait. — Rövid időn caatárképpel szolgálunk olvasóinknak, s azt tán szinte felesleges is említenünk, hogy következő számaink mindenike fog a háborúra vonatkozó képes közleményeket és ismertető czikkeket közölni.

„(Háboru-hírek.)“ Gramont herceg a francia kamarában kijelenté, hogy Franciaország és Poroszország a szövetségesei közt jul. 19-ke óta hadi állapot lépett be. Haagból érkezett távirat szerint: jul. 19-kén délután Scheveningenben északról északnyugati irányban a tengeren agyudörgést hallottak. — Az első francia működő hadsereg „rajnai hadtest“ elnevezést kapott, s törzskarának főnöke maga a hadügyminiszter Lebouef. Jul. 21-ki tudósítások szerint a porosok jelentékeny haderőt egyesítenek a Saar mellett, a francziák Badenhez közelednek. Az első ütökötök a rajnai Bajorországban várják. — Törökország erősen fegyverkezik. Oroszország magartartásáról még semmi bizonyost sem lehet tudni.

„(Bécsben ő Felsége elnökléte alatt)“ miniszteri tanácskozások tartatnak, melyben a három közös miniszter, s a magyar és lajtányi miniszterelnök: gr. Andrássy és Potocki vesznek részt. A tanácsban elhatározták, hogy az osztrák-magyar monarchia a kitört háborúval szemben fegyvertelen semlegességben marad; de ezen semlegesség vigyázó lesz és nem fog annyira menni, hogy az osztrák és magyar érdekek szemmel tartása végett netalán szükséges előleges rendszámbélyokat előre kizárja. A hadsereg a rendes béke-lábon marad, de egyes csapatok ki fognak egészíteni. Az ősz nagy hadigyakorlatok Brucknál elmaradnak. Andrássy miniszterelnök egyideig ő Felsége mellett Bécsben marad, hogy a fontos tanácskozásokban részt vegyen. A miniszterelnöki teendőket addig báró Eötvös fogja vinni, a ki a szükséges utasítások végett a héten szintén felrúlandú Bécsbe.

„(József főherceg a magyar honvédség főparancsnoka)“ még e héten mindjárt kis leányának keresztelése után, szárnysége kíséretében Ausztról Budára, s innen egy napi mulatás után Bécsbe utazik.

„(A képviselőház)“ jul. 19-ki ülésében Tisza

Kálmán interpellálta az összes miniszteriumot a semlegesség iránt. A 20 és 21-ki ülésben a muni-

ciális törvénynek a virilis szavazatokról szóló részei felett folyt a vita.

*(Elnök képe) van most a fővárosnak. A külföldi események mindenkit felverték nyári télenségből, nyugtalan lázas állapotban van mindenki. Hir, tudósítás kell a csatatérről, az első

összeütközésről, győzelmi hír kell, akár honnan jön. Az utcákon tíz-tíz lépésnyi távolban csoportok képződnek; két ember megáll, rögtön itt van a harmadik, fülét és boszankodva távozik, ha netán nem a háborúról van szó. De erre nincs esély. A háború foglalkoztatja a délnőt

gyermint a bérkocsist, ki bakján ülve elmélyed az „emsi jelenet” vagy a „készlődések” titkaiba, és dühös, ha vendége akad, ki hírlapja olvasásában megzavarja. A lapok értéke most százszorosra emelkedett s a kávéházakban nem lehet hozzájutni. A postaépület körül esti hat órakor hullámszél az olvasó nép. Ekkor érkezik ugyanis a külföldi posta, az előfizetők pedig, hogy mielőbb hozzá jussanak, maguk mennek lapjaikért. A falhoz támaszkodva, ártújják a távsürgönyöket és leveleket. — Lehetetlen, — nem hiszem, — jól van, — teringetlen, — rövid felkiáltások hallatszanak. — A sétatelken visszatért vándorokkal és idegen arcokkal találkozunk. Mondják, hogy nagy csapat dél-német menekülő is érkezett városunkba. De míg a vendéglősök aranynapjaikat látják feltűnni, kétségbeesésre készülnek a dalárok, természetvizsgálatok és iparkiallitók, kiknek ünnepélye úgy látszik elmarad vagy legalább sokat fog veszíteni érdekességéből. — (E - r.)

*(Bécsbe) Délmetországban a háború elől menekülő tömegesen töltödnék. A bajor határról Bécsbe érkező személyvonatok, melyek rendszerint igen látogatottak, 2-3 nap óta oly zsúfoltak, hogy helyes még alig fordul elő. A cseh országi fürdők, melyekben az ideán igen sok porosz volt, néptelenné váltak, miután a poroszok nyakra-főre hazasiettek.

*(A Tökölj- emléket) mely Ismid-ben (Nikomédia) százados plátán, javor- és hársfák alatt jelzi a nagy bujdosó hamvait, közelbél vasáccsal vették körül. E szerint a történelmi emlék, melyen néhány év óta sokat rongáltak, mentve van. *(A Brunswick-szobor) ivartörtéti Rapos József ismételve fölkeri az íveknek f. hó 25-ig beküldésére, — habár íresein is. Kün van még 460 invnd több. Brunswick Teréz márvány mell-szobra, melyet a postai szoborbizottmány Aradi Zsigmond hazánkiával készítettett, már megérkezett Pestre. A kik látták, szép és sikerült műnek találták, s a kik a grófnőt ismerték, a vonások meglepő hasonlatosságáért is dícsérik.

*(Eötvös Lajost) a közoktatási miniszter közelebb a Dunántulra küldte, hogy ott néhány könyvgyűjteményt megvizsgáljon. Eötvös Gyórátt átkutatva Liszky József ref. lelkes könyvtárat azután czélt, hogy a nemzeti muzeum számára értékesebb darabjai megvéteessenek s vizsgálatainak eredménye az lón, hogy 4-5 egyetlen példányban ismeretes régi magyar nyomtatványt s Tóth Ferencz ref. püspöknek nagybécsű, körülbelül 40 vaskos kötetre terjedő kéziratgyűjteményét találta meg, mely nélkülözhetlen forrás a m. prot. egyház történetéhez. Innét átrándult Pápára s a ref. főtanoda tanári karától egy ismeretlen, 1584-diki kiadványt nyert meg a muzeum számára s Róbert Károlynak egy eredeti okmányára bukkant a ferencziek rendházában, melyet azonban lemasolni már nem volt érkezése. Megnézte Kis-Czellben is az apátsági könyvtárat, de kevés magyar művet talált.

*(Magyar bankó.) Somogy megyében, Tótszentpálon új paplak épülvén, a réginek szétbontásakor több ezer forintra rugó magyar pénz találtak 1, 2, 5 és 10 forintos bankjegyekben.

*(Román színtársulat Kolozsvárra.) Mibő bukaresti román színgazdát Kolozsvárra érkezett népszínmű-társulatával. A kolozsvári színház igaz-

gató választmánya szíves vendégszeretettel engedte át néhány előadásra a színházat a román vendégeknek. Először a „Lipitorile Satoru” (A falu vérszopói) című 5 felv. népszínművet adták elő. *(Alvajáró.) Kassáról írják: Vasárnap esti 10 órakor egy alvajáró nő, majdnemhíhetetlen hajmeresztő sétát vitt véghez álmában. Az ablakon át kilépett az emeletes ház falpárkányára s a ház sarkát megkerülve, végig haladt a párkányzaton a másik utcába. Ott néhány percig megállt, azután visszafordult és minden baj nélkül ismét bemászott az ablakon, melyen kijött. Számos kíváncsi ember nézte. A nő reggel nem tudott semmit veszélyes sétatjáról.

*(Egy új sajtó) készül a postai esküdtészek előtt, mely részleteivel s leleplezőivel éles világot fog vetni Erdélynek forradalom utáni nyomor-s és vésteljes viszonyaira. A „Magyar Polgár”-ban már darab idő óta pro et contra viták folynak annak kiderítésére, hogy ki árulta el Törököt, Gálffy-t és Horváthot, kik a zsarnok kormány által kivégeztettek. S valóda lett többek közt Bíró Mihály Görgényből, s a vád bizonyítására a vádló b. Orbán Balázs „Székegyföld” című munkáját hozta fel, melyben szintén hasonló állítás van. Bíró Mihály most sajtópórt indított b. Orbán ellen, s a „Magyar Polgár”-ban igéri, hogy valamennyi elene szórt vádat okmányokkal fog megcáfolni.

*(Testvérnyílókosság.) Bajmokról Bácsme-gyéből írják: Két testvér (Tomaskovics testvérek) a mezőn munka közt összevesztett s egyik egy fejbe ütötte a másikat, hogy azonnal szörnyet halt. A gyilkost elfogták.

*(Egy vidéki lap megszünetésének oka.) Mint a „Debrecezi írja, a „Tisza” M.-Szegeden megre-lenő ellenzéki lap megszűnik a furdődényre, mivel szerkesztője Dobay János egézségi tekintet-ből furdóre utazik.

*(Fővárosi nevezetességek.) A hírheft „Két pisztoly” után az őserégi „Zrinyi” kávéház is eltűnik eddigi helyéről, az országút és hatvani-utca sarkáról. Ott egy boltot nyitnak, melyért az illető kereskedő 4000 forintot több bért fizet, mint a meo-nyit eddig a kávé fizetett. A kávéház augusztus-ban a szomszéd házába vándorol át.

*(Budán a Rudas-fürdőben) szerdán reggel egy épület-alap ássa közben, a mint egy sziklát furtak, egyszerre egy 32 grádus melegségi igen vastag vizsugár lövelt fel, mely a legjobb és leg-bővebb azon a tájon levő források közé tartozik. A vizsugár oly vastag mint egy embernek a karja.

*(Két szorgalmas tanuló) Budán közelbél majd porul járt, miután a vizsgára éjjel is készülvén, kifáradtan elaludtak, az égre hagyott petro-leum-lámpát egyikük álm közben feldönté, s már körülük minden égni kezdett, midőn kiáltásukra segély érkezett; egyéb bajuk nem lett, mint hogy kezükön néhány égési sebet kaptak.

*(Sugár egri polgárnak,) a ki ott becsüle-tes izraelita pálinkafőző, ugyancsak sok bajt okoztak némely pesti lapok. Azt fogták rá ugyanis, hogy a hitelsorsjegyek fonymerényét (200,000 ft) a legutóbbi huzások 6 nyerte volna meg, s ennek folytán most annyi bérmentelen levelet kap naponként, hogy alig győzi fizetni. Számos levélben gratulálnak neki, másokban kölesönt vagy segélyt kérnek tőle vagy ajánlják magukat titkárnak, komornyiknak, szobaleányoknak stb. Még külföldről is érkeznek hozzá levelek, igen hízoló czimek alatt.

*(Azon bankjegyham sító.) kit Naszódon elfogtak s kinél elfogatásakor 1792 db hamis 5 ftost találtak, midőn oszendörök kíséretében Bécsbe szállították, — megszökött. Neve: Léhr József.

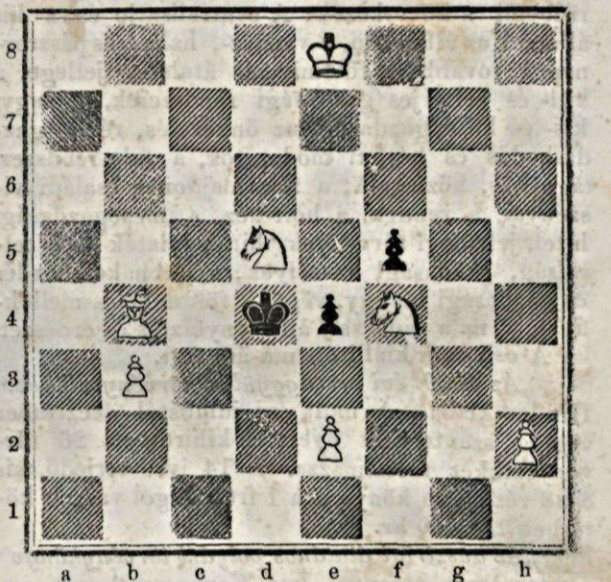
Szerkesztői mondanivaló. — Kis-Marja. K. J. A hozzánk beküldött adakozá-sokat is csak Heckenast Gusztáv hírlap-kiadóhivatala, s így egyszersmind lapunk pénztárnoka, Küzdi Albert ur szíves segélyével vagyunk képesek folyvást pontosan regisztrálni. Másuva beküldött adakozások nyilvántartásával nem fog-lalkozhatunk.

HETI-NAPTÁR. Table with columns for days of the week and months, listing religious and public holidays.

— Szolyva, F. B. A mellékelt 2 főt betettük az írói segélygyűlésnek szerkesztőségünkbe levél perselyébe. — Kiszjerállás. A levél közlése, többi vidéki tudósításainkkal együtt, csupán tárgyalmas miatti késik. — B. P. „Két év előtt, két év után.” „Hit s remény” sat. A formák avultak s a nyelvezet merő próza. Még sok hiányzik. — K. B. A szonettek csak a költészet fejlettebb idő-szakaiban tetszettek és voltak formailag csinosok. Az újabb költészet szelleme azonban ma már a tartalma és nem annyira a külső, mint inkább a belső compositóra fekteti a legfőbb súlyt. — Paris. L. P. A héten magánlevelet küldtünk. — New-York. T. J. A második levél is megérkezett; további tudósításait elvárjuk.

Adakozások. A „Vasárnapi Újság” szerkesztőségéhez be-küldött: A honvéd-menházra: N.-Csepessényből Folkuszáry Ferencz I. ft. A Bathány-emlékre: Kis-Marjáról Könyves János I. ft.

SAKKJÁTEK. 556-ik sz. f. — Beck Ágoston-tól (Idarban.) Sötét.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 551-ik számú feladvány megfejtése. (Köztiz és Kockelkorlától Kölnben.)

Világos. Sötét. 1. f4-f5 Kd5-e4(a) 2. Va6-d3? Ke4-d3? 3. f5-e6: matt. Világos. b) Sötét. 1. ... e6-e5 2. Vab-c4? stb.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Harasztiban: Fr. Pestovics Benno. — Miskolcban: Czente-h József. — Jászkiegyben: Galambos István és László. — A pesti sakk-kör.

Nyilt-tér. Megjelent és auguszt. 15-ig előfizetési áron kapható: „BENEDEK ALADÁR legújabb (4-ik kötet) költeményei.”

A csinos és izletes kiállítású kötetre, mely Heckenast Gusztáv nyomdájában nyomtatott, aug-15-ig 1 forinttal lehet megrendelést tenni; disz-példány 2 ft. — Boiti ára magasabb leand. A könyv postai utánvét által is megrendelhető.

A megrendelések Aigner Lajos könyvkeres-kedésébe (váci-utca 18. sz.) küldendők. Benedek Aladár összes költeményeit a legújab-bal együtt (4 kötet) a kitűzött határidő alatt 4 ft 80 kr. bolti ár helyett, 3 forinttal lehet megrendelni.

TARTALOM. Table listing authors and titles of works included in the collection, such as Ludwig János (arckép), A Rajna, A francia mozgó nemzet-ország (képpel), etc.

ÓTVÁS.

Elégé tudva van, hogy a több mint husz év óta a t. cz. közönség előtt a legnagyobb becsben álló es. kir. szab. különleges cikkeknek — de különösen a

dr. Borchardt-féle illatos gyógyszeres növény-szappan, a balzsamos olajbogyó-szappan s dr. Suin de Boutemard-féle illatos fog-pásta (fog-szappan)

hamisítására, már évek óta egy semmi szilárdáson nem alapuló verseny keletkezett; e verseny, most már még nagyobb szemtelen-séggel lép előtérbe mint valaha, mert nem általják nyereszkesedés-vágyból fontebb említett cikkek függvényeit, ugyanazon alakban, rajz, festék s tartalommal, valamint a dr. Borchardt s dr. Suin de Boutemard nevek büntetésre méltó felhasználásával, ezimereik s facsimilevel egész a családáig utánózní.

A t. cz. közönség ez oldalról egészen érték-s és czélnélküli árukat kap, — s ha egyszer rászedetik, — saját érdekéből bizo-nyára nem fog többé azokból vásárolni; ellenben az ilyenü vakmerő utánások, készítményeink valódiságát tekintve, — jól kiér-demlett hírnevünk veszélyeztetését vonják maguk után, s ha általunk e hamisítók ellen a fenytőtörvényeszeki lépések sikerrel tetettek is meg s vitettek keresztül; mégis saját, valamint a fogyasztók érdekében jónak látjuk hírlapilag e becselen versenyre előlégesen azon megjegyzéssel utalni, hogy nevezetesen Pesten, általunk ismert gyárosok s kereskedők, a többiköz házallók is, e kontár cik-kekkel, olosóáért — (ámbar valódi készítményeink függvényeink az árak felgyevezve vannak) a közönséget tévútra vezetni töreksze-nek, kiknek neveit s lakásukat, — hogy ha szemtelenségüket annyira vinni merészkesznének, hogy intéseinket figyelemre nem méltatják, — hírlapilag köztudomásra juttatni.

A tisztelt fogyasztó-közönséget sürgőtelgg arra figyelmeztetjük, hogy készítményeink árai egy mintéddig, — ugy ezután is, fenn fognak állani, ugyanis: a valódi dr. Borchardt-féle növény-szappan 1 darab ára 42 kr., a dr. Suin de Boutemard-féle fog-pásta 1 nagy darab ára 70 kr., 1 kisebb 35 kr., a balzsamos olajbogyó-szappan 35 kr. stb., s csak akkor járnak el bizto-san, hogyha fontebb említett valódi s hamisítlan különleges készítményeink bevásárlása végett alábbjegyzett hitelesített helyi raktárainkhoz fordulnak:

PESTEN: Török József Jezovitz M. Scholz J. Kiss K. Sztupa G. gyártár a „sz. lélekhez” gyártár a „Magyar városi gyógyszerár; gyógyszerár; gyógyszerár a szé-királyy-utca 7. sz.; királyhoz”; a „kigyóhoz”; natéren.

BUDÁN: Udvari gyogy- Ráth P. O-BUDÁN: Bakats A. Prochaska J. szerfár; gyógyszerész, Tabán. gyártár; kereskedése;

- valamint a következő magyarországi t. cz. üzéseknel, és a hozzá kapcsolt részekben: A.-Kubin: Tyroler és Schlie-singer. Almas: Koby Beck. Altsohl: Langs Károly. Arad: Tedeachi J. Ad. Schaffer gyász. és Eliaš Armin. Bann: Ochs Samu. Baja: Klenancz és Babocs Bartfa: Waniek és társa. B.-Gyarmat: Moldoványi S. Beszterce: Kelp Fr., Dietrich és Fleischer. Beszterce-Bánya: Göller F. gyógszerész. Bonyhád: Straicher B. Breznóbánya: Göllner és fia. Bőszörmény: Lányi M. Bazin: Nag L. Brassó: Stenner F. és Jeko-lus F. gyász. Csáktornya: Kárácz A. Csongrad: Bányai Antal. Csakvár: Lukács Gyula gyász. Debrecezi: Czanak József, Rothschnék Em. gyász., Ge-rebi és Hannig. Datta: Braumüller J. gyógsz. Déva: Bosnyák A. D.-Földvár: Nádhéra P. Dees: Krémer S. D.-Bozsán: Brayer Alb. Erzsébetváros: Schmidt A. Ersekujvár: Latzko F. és fia. Eperjes: Pap J. S. és Holenia Gyula. Eszék: Czarda Radóly gyógsz. Eger: Piller J. Esztergom: Radóly M. F. Faeset: Hirschl D. Felhértanptom (Bánát): Sie-gel J. H. Fogaras: Megay G. A. gyász. Garanebes: Neuner J. Gyöngyös: Koxianovich J. Georgenber: Henrich Ed. Gólnicz: Fischer C. E. Győr: Zittritsch A. E. és Zitt-ritsch M. Gy.-Szt. Miklós: Fröhlich E.

Raymond és társa művegyeszek és es. kir. szabadalmazott illatszergyár tulajdonosok Berlinben. 807 (5-12)

Erdekes ujdonság nők és hajadonok számára. Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik sz.) megje-lent és minden könyvtárúrsnál kapható:

A NŐK HIVATÁSA.

Itta BENICZKY IRMA. A mű tartalma: Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nők szem-élyes befolyását? — A nők neveléséről — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befo-lyás. — A nők befolyása a társadalmi életre. — A nők befolyásának műköre, természete

Megjelent s most küldetik szét

PAPI TITKOK

czimú

közérdekű képes folyóirat 4-ik füzeté.

TARTALOM:

Az én országom nem e földről való.
 Ronge János és a szabad vallási reform-egylet.
 Időszaki szemle kolostoraink és papjaik fölött. (Társadalmi tanulmány.)
 A jezsuiták Portugalban (2 képp.)
 Pater Hyacinth (Képpel.)
 XVI. Kelemen brevije, melylyel a jezsuitarendet megszüntette.
 Mária asszony szeplőtlen fogantatásának története.
 A csodákról, szellemekről, ördögökről s kath. hitvallás egyéb „esalhatatlan“ eszközeiről.
 A római zsinatról.
 A közönség rovata.
 Apróságok.

Előzetési ár helyben, vagy postai szétküldéssel:

Negyedévre, július—szeptember folyamra 1 forint.
 Félévre, július—december folyamra 2 „

Az április—júniusi folyam meg folyvást kapható, ára 1 ft.

Heckenast Gusztáv hírlapkiadó-hivatala,

(1—3) egyetem-utca 4-ik szám.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Gróf Cziráky Antal.

A magyar közjog alapvonalai.

Szerző nyomán írta

Hegedüs Lajos.

Második bővített kiadás. 1869. (8-rét, 400 lap.) Fűzve 2 forint.

Nyári idény 1870.

Homburgi fürdő

Nyári idény 1870.

M. Frankfurt mellett.

A **homburgi források gyógyereje** mindazon betegségekben érvényesíti nagyszerű hatását, melyek a gyomor és altest háborgatott működéséből képződnek, a szervekre jótékony ingert gyakorolnak s a megrongált csirkulációt tevékenyen teszik, s az emésztő képességet rendezik; mirigy s altesti idült bajokban különösen a **máj és lép, sárgaság és kösvényre** nézve csodaszorú hatást gyakorolnak, s olymódi betegségekben is, melyek az idegrendszer túlfeszítettségéből származnak, a homburgi ásványvizek használata feleltette nagy hatással bírnak.

A **fürdőházban** nemcsak egyszerű édesvíz-fürdők, hanem orosz-gőzfürdők, valamint sós- és tífonyú-fürdők, anyalug, korpa, kén- és fürdő-szappan hozzáadásával vagy a nélkül — szolgáltatnak.

Idült borbajok ellen, néhány év óta kitűnő eredménnyel szappannal vegyített ásványkátrány-fürdők is alkalmazhatók.

A már évek hosszúsorán át fenálló hidegvíz-gyógyintézet, (a pünkösdi kútnál) a t. cz. közönség számára úgy mint előzött, úgy most is nyitva áll. Ezenkívül oly betegek, kik a hidegvíz-gyógyintézet rendszeresen használják, azok dr. Hitzel urral, ki kizárólag a hidegvíz-gyógyintézet vezetésével van megbízva, — mint az intézetben, mint saját lakásán naponként érkekezhetnek.

Savó, a svájci Alpensek kantonjában kecsketejéből kettős elválasztás által készített, s reggel a forrásoknál a szükségletre képest vagy magában, vagy vegyítve különösen ásványvizekkel — szolgáltatnak. A nagyszerű **társalgási ház,** egész éven át nyitva áll; magában foglal pompásan díszített helyiségeket, ezek közt egy nagyszerű bál- s hangverseny-terem, egy étkező- s kitűnő szellőztetű billiárd-terem, több izletesen díszített játszótér, kávé- és dohányzó-szoba.

A nagyszerű **olvasó-kabinét** a t. cz. közönség számára minden díj nélkül folyvást nyitva áll, ellátva: a legolvasottabb német, francia, angol, orosz, lengyel és holland politikai és szépirodalmi lapokkal, a pompás étterem, melyben étlap szerint lehet étkezni, a gyönyörű szép aszfalt erkélyére vezet; a konyha a hírneves Chevet-ro van bízza Párisból. A gyógy-zenekar, mely 40 kitűnő tagot számlál, naponként háromszor, u. m.: reggel a forrásoknál, délután a kert zene-pavillonában s este a bálteremben játszik.

A multévben, azon kedvező alkalom — mely épen kinálkozott — lón felhasználva, hogy a t. cz. vendégek közönség a párisi Palais Royal színház hírneves művészek humoristikus előadásait mint ujdonságokat élvezhette.

A küszöbön álló idényre egy igen vonzó változatosság van kitalálva helyezve; június hó közepétől július végeig az Opera comique francia tagjai — Auber, Boieldieu, Halevi, Adam, Herold Ricci stb. kedvelt hangszerműveit fogják előadni. A legjobb erők vannak megnyerve, vezetessen: Capoul, Du West, Bataille hírneves énekesek s Marimon, Singléo stb. hölgyek Párisból, teljes zenekarral.

Augusztus elején az olasz opera veszi kezdetét s tart szeptember végeig; Patti Adeline ünnepelt művésznő ismét itt fog énekelni, — de most Trebelli asszony kitűnő altista, s Wachtel, Bettini, Verger, Bagagiolo stb. énekesek társaságában; a kórus 30 személyből álland.

A homburgi fürdő, a rajna és bajor-osztrák vasúthálózat bevégzett építésével, Európa kellő közepén fekszik. Bécsből 24, Berlinből 15, Párisból 16, Londonból 24, Brüsszel és Amsterdamból 12 óra alatt érünk oda, (közvetlen vasúti összeköttetés levén Homburgik). Frankfurt és Homburg közt naponként 18 vonat tartja fenn (ide s oda) a közlekedést, — utolsó menet 11 órakor — s a vendégeket fél óra alatt szállítja, mely által alkalom nyújtatik Frankfurt nevezetességeit, színház, hangverseny s más egyéb esti mulatságokat meglátogatni.

Helgoland tengeri fürdő.

Június 16-án veszi kezdetét egyidejűleg a fürdő-intézet megnyitásával a gőzhajózási, mely mint az Elbe, mint a Weser folyóból kiindulva tartja fenn rendszeres összeköttetését a szárazföld és Helgoland között s bezáratik október 14-én. — Ezen összeköttetés, két nagyszerű tengeri vas közjáratot eszközölteti, mely kizárólag személyszállításra épített 1865-ben fürdőutások számára a legnagyobb kényelemmel berendezve, magában foglalnak díszes salonokat, külön választott női és magánkajutékat, az étkezésre pedig — különös gond fordítottatik.

A gőzhajózási igazgatóságai részéről, a következő menetterv állapítottatik meg: **Hamburgból Helgolandba** a hamburg-amerikai nyalab-részvény-társaság gőzhajói tartják fenn a közlekedést.

Cuxhaven. Lührs J. A. kapitány vezetése alatt.

Június 16-tól július 16-ig minden hétfőn és csütörtökön.
 Július 17-től szeptember 15-ig minden hétfőn, csütörtök és szombaton.
 Szeptember 16-tól — 30-ig ismét minden hétfőn s csütörtökön.
 Továbbá október 6 és 16-kán.
Indulás Hamburgból reggel 10 órakor.
Helgolandból Hamburgba vissza, minden reakövetkező napon, de csak 7 óra előtt.
 Ezen hajó, mely gyorsaságára nézve az Elbe folyó egy gőziseálal sem szármalyaltott még túl, az egész utat 6—7 s az illetőleges tengeri utat körülbelül 2 óra alatt teszi meg.
Bremerhaven Geestmünde-ből Helgolandba az északnémet Lloyd gőzhajója szállítja az utasokat.

Északitenger. Putscher J. kapitány vezérlete alatt.

Június 25-től július 9-ig minden kedden és szombaton.
 Július 12-től szeptember 13-ig minden kedden, csütörtök és szombaton.
 Szeptember 17-től október 1-ig ismét minden kedden és szombaton.
 Továbbá szombaton október 8-án.
Helgolandból Bremerhaven-Geestmünde-ből vissza minden reá következő napon, mégis megállapodva vasárnap Helgolandban.
Indulás Helgolandba a bremai első személyvonat megérkezése után; a visszameneteket aképp rendezvén be, — hogy a megérkezés idejékorán az áthaladó vasutvonatokkal összevágjon. 835 (6—8)

E hirdetésny alkalmával legyen szabad még a következőket felemlíteni: Helgoland szigete fekvése által a nyílttengeren ismerve mint fürdőhelyet — kitűnőleg kedvezményezett; megenlített a többi közt számtalan fürdőhelyei, melyek minden időben, mint erősebb tengeri s mint gyengébb síkfürdők a sziget mindkét oldalán egyaránt biztonságosan használhatók. Továbbá a szárazföldnek több mérőföldnyi távolságra esése által, a tengeri specifikus tulajdonai, — mely tudvalevőleg legfőbb befolyással van a tengeri fürdők gyógyerejű hatásosságára minden változatos befolyásoktól megóvatnak; mindelőgva Helgoland, mint **egazlgy gyógyfürdő** máris világhírré jutván, a legnagyobb részvétellel karoltatik fel. Fris tehénsovó s mindennemű ásványvizekről a vidékbeli gyógy-szertár gondoskodik.

A társalgási ház gyönyörű salonjaival, bálók, hangversenyek, színház tengeri séták evező- s vitorlahajókon, versenyosnákázás, vadászat és halászat által, valamint a magamében kétségtelenül egyetlen sziklabarlang — kivilágosításával a fürdővendégeknek vonzó és változatos időtöltés nyújtatik.

Megrendeléseket lakásokra elvállal az aldirig igazgatóság; valamint dr. Aschen fürdői orvos, orvosi tudakozásokra utasításokkal szolgálani készen nyilatkozik. Helgoland, április 1870.

A tengeri fürdő-igazgatóság.

Epen most jelent meg Heckenast Gusztáv könyvkiadó hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.) és minden könyvtárakban kapható:

Tompa Mihály.

Virágregék.

Negyedik kiadás.

Színnyomatu czimmel.

8-rét 320 lap) fűzve 2 ft. 50 kr., vászonba kötve 3 ft. 60 kr., diszkiadásban 5 ft.

A magyar előidőkből.

Irtta Jókai Mór.

Második kiadás.

(Jókai munkái 54—55.) (16-rét 267 lap.) fűzve 80 kr.

Hatodik kiadás (magyar nyelven harmadik).

A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjaival. 801 (2—12) Függelékkel a bujakori ragályzásról és Dr. Rodet, lyoni orvos

ragályelleni legbiztosb óvszeréről,

a férfi és női ivarszerek bonctani ábráival. Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 krral több utánytellet 40 krral több.

Megrendelhető szerzőtől következő czim alatt:

Dr. Eiber V. P.

Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.

817 (11—12)

31-ik szám.

Tizenhetedik évfolyam.

Pest, július 31-én 1870.

Előzetési feltételek: a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
 Csupán Vasárnapi Újság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábjottott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítottatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile No. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Leboeuf tábornagy.

A háború megkezdődött, s a napi érdekek most a hadi események felé fordul. Ma egy oly férfit mutatunk be olvasóinknak, ki a porosz-francia háborúban valószínűleg nevezetes szerepet fog játszani, s kinek a mult évben elhalt Niel tábornagy után legtöbb érdeme van a francia hadsereg újraszervezésében.

Leboeuf Edmund 1809. decz. 6-kán született Párisban. Vonzalma az exact tudományok felé vezette, s az „Ecole Polytechnique“-be (műegyetem) lépett, hol 1830-ban együtt volt Bosquet, Charras és másokkal, kik azóta mind nagy nevet vívtak ki maguknak. Mint társainak legnagyobb része, ő is tevékeny részt vett a júliusi forradalomban, s a műegyetemi tanulók egyenruhájában mindenütt ott volt, hol legelőkeltebben folyt az utcai harc. Mig Bosquet a Louvre elleni rohamot vezette, addig Leboeuf egy néptömeg élén a testőrök laktanyáját vette ostrom alá.

Tanulmányait befejezven, a metzi katonai iskolába lépett, s tisztí rangot nyert. A kaszárnya-élet azonban nem igen tetszett neki, s folyamodott, hogy alkalmazzák egy tüzérségi ezredbe, mely akkor Algirban, az újabb francia katonai nemzedék ez iskolájában, szolgált. Folyamodása meghallgatást nyert, s 1837-ben már mint tüzér-kapitány vett kitűnő részt a Constantine elleni második expeditióban, s Constantine bevétele után nevé, Nielével együtt, azok közt olvassuk, kik kitűnően lettek felemlítve az egész hadsereghez intézett napiparancsban, s később is több alkalommal tünt ki vitésége és ügyessége által. Irják róla, hogy egy alkalommal egyetlen egy ágyú fedezete alatt az ő kis csapatánál huszszor nagyobb kábel hordát támadott meg, s azt teljesen szétverte. — 1848—1850-ig másod-parancsnoka volt az „Ecole Polytechnique“-nek, s 1852-ben ezre-

desi rangot nyert, s az első egyike volt, kik feltétlenül csatlakoztak a császári uralomhoz.

Kiválóbb szereplése azonban csak 1854-ben a krími hadjáratnál kezdődött. Mint tüzérségi ezredes jelent meg a harcshelyén, de már az almai ütközet után nov. 24-én dandár-parancsnokká nevezetett ki, s a Sebastopol ostromló francia hadsereg balszárnyának tüzérségi parancsnokságát vette át. Az ő nevével legelőkeltebben fordul elő ez emlékezetes ostrom történetében. 1857. decz. 31-kén osztály-tábornok lett, s mint

császár a becsületrend nagy keresztjével tüntette ki, s hadsegédévé nevezte ki. Tagja volt egyszersmind a tüzérségi bizottságnak a hadügyminiszteriumnál, s mint ilyen, egyik fejlesztője az újabbkori tüzérségi tudományak.

1866-ban Ausztria Franciaországnak engedte át Velencét, s a császár Leboeuf tábornokot bízta meg az átvétellel, ki ennek folytán néhány hétig, mig t. i. az osztrák katonaság és hatóságok el nem távoztak, s mig az olasz kormány az átvétel iránt nem intézkedett, a velencei tartomány parancsnoka volt, s végül ő adta át azt az olasz királynak, ki szintén rendjellel tüntette ki, mit meg is érdemelt, mert sok baja volt a türelmetlen olaszokkal. 1868-ban a chalonisi tábor parancsnokságát nyerte, s próba alá vette újításait a tüzérségnél. Ugyanazon évben a 6-ik hadtest parancsnoka lett, s mint ilyen egész a mult év augusztus haváig Toulouzeban tartózkodott, midőn az elhalt Niel tábornagy helyébe hadügyminiszterré nevezetett ki. Nielnek kedvence és barátja volt, s mint mondják, Niel halálos ágyán őt ajánlotta utódául a császárnak.

Leboeuf igen értelmes ember, s ez idő szerint a legjobb tüzérségi tábornok Franciaországban, s e mellett kitűnő vezénylő tehetség is. A francziák e kettős tulajdonságánál fogva szeretik őt I. Napoleonhoz hasonlítani. Mint hadügyminiszter folytatta a Niel által megkezdett munkát, a hadsereg újra szervezését; mint a francia lapok több ízben írták, bámulatos tevékenységet fejtett ki, s a francia hadsereg ma, a hadászat újabb igényeinek megfelelőleg, készen áll.

A folyó év márczius havában „maréchal“ lett, azaz: tábornagi rangot nyert.

Mint a tábornok törzsfőnökének körülbelül ugyanaz a szerep jut neki a jelenlegi háborúban, mint a milyten volt a 66-ki hadjáratban a porosz Moltkének. A francziák

LEBOEUF EDMUND.

ilyen az 1859-ki olasz hadjárat alatt a tüzérség parancsnoka volt. Mindenki tudja, hogy az ő általa vezényelt vontassövű ágyúknak lehet tulajdonítani legnagyobb részt a solferinoi ütközet oly kedvező eredményét a francziákra nézve. Az olasz hadjárat után a

ilyen az 1859-ki olasz hadjárat alatt a tüzérség parancsnoka volt. Mindenki tudja, hogy az ő általa vezényelt vontassövű ágyúknak lehet tulajdonítani legnagyobb részt a solferinoi ütközet oly kedvező eredményét a francziákra nézve. Az olasz hadjárat után a